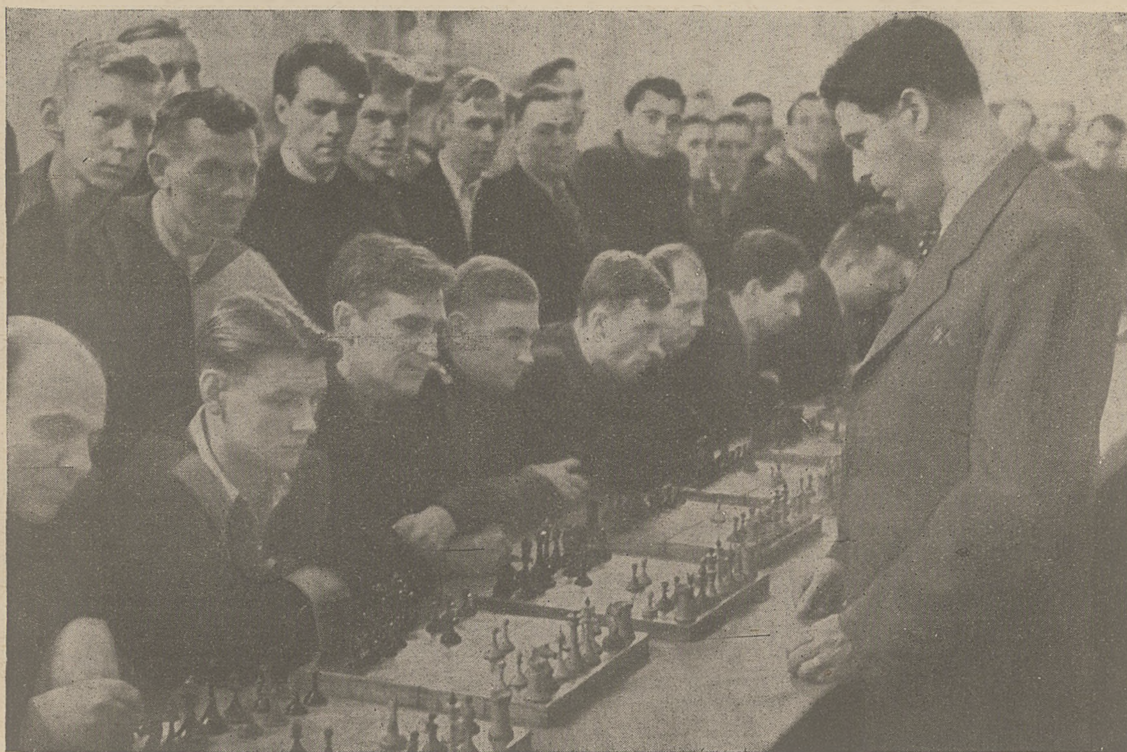

SZACHY

miesięcznik

Arcymistrz Lilienthal daje seans gry jednoczesnej podczas XIX championatu ZSRR

NR 12 • GRUDZIEŃ 1951

CENA 2 ZŁ

DZIAŁ OFICJALNY SEKCJI SZACHÓW GKKF

Sekcja Szachów GKKF zweryfikowała turniej o mistrzostwo Polski, rozegrany w Łodzi od 3 do 29 października 1951 r. W wyniku weryfikacji zawodnikowi ZS „Włókniarz" Witkowskiemu Stefanowi przyznany został tytuł kandydata na mistrza za przekroczenie norm przewidzianych w tabelach kwalifikacyjnych.

Na jednym z ostatnich swych zebrań Prezydium Sekcji Szachów GKKF powołało Kadrę Olimpijską, która powołana zostanie na obóz przedolimpijski i z której wyłoniona zostanie reprezentacja Polski na Olimpiadę Szachową w Helsinkach.

I. Za wyniki osiągnięte w turnieju o mistrzostwo Polski w Łodzi:

1. Bogdan Śliwa (Ogniwo Kraków);
2. Szapiel Henryk (Spójnia Bydgoszcz);
3. Arłamowski Edward (Ogniwo Kraków);
4. Gadaliński Jan (Włókniarz Łódź);
5. Plater Kazimierz (Ogniwo Warszawa);
6. Balcarek Wiktor (Ogniwo Bytom);
7. Gawlikowski Stanisław (Kolejarz Warszawa);
8. Litmanowicz Władysław (CWKS Warszawa);
9. Makarczyk Kazimierz (AZS Łódź);
10. Witkowski Stefan (Włókniarz Łódź);
11. Dzięciołowski Adam (AZS Gliwice).

II. Za poprzednio osiągnięte wyniki:

1. Pytlakowski Andrzej ((CWKS Warszawa);
2. Tarnowski Alfred (Ogniwo Kraków);
3. Błaszczak Czesław (Kolejarz Wrocław).

III. Juniorzy:

1. Szpakowski Aleksander (Stal Grodzisk);
2. Dworzyński Roman (Unia Rembertów);
3. Wojtan Lucjan (Unia Rembertów);
4. Szukszta Janusz (Kolejarz Warszawa).

Tak więc do Kadry Olimpijskiej weszło 18 zawodników. Liczba ta będzie wkrótce powiększona do 20 zawodników

NOWE KSIĄŻKI

Redakcja naszego miesięcznika otrzymała od wydawnictwa „Walter de Gruyter et Co. Berlin" książkę byłego mistrza świata Maxa Euwe pt. „Gra pozycyjna i kombinacyjna" (tytuł oryginalny — „Position und Kombinationsspiel") z prośbą o umieszczenie krótkiej recenzji.

Wspomniana książka powstała w sposób dość oryginalny. Mianowicie w latach 1937 i 1938 Euwe opublikował na łamach miesięcznika „Chess" szereg artykułów, traktujących o grze pozycyjnej i kombinacyjnej. W r. 1948 redakcja miesięcznika „Schaakmat" zwróciła się do Euwe'go z prośbą o zezwolenie na tłoczenie tych artykułów. To skłoniło Euwe'go do ponownego, dokładniejszego opracowania owych artykułów, które ujął następnie w formę książkową.

Książka Euwe'go zawiera 109 str. Cały materiał podzielony został na 3 części: I. Część teoretyczna, II. Resumé, III. 10 przykładowych partii.

W części pierwszej Euwe wykłada zasady właściwej konfiguracji pionów w poszczególnych fazach partii ze szczególnym uwzględnieniem różnych rodzajów słabości. Następnie autor wskazuje, w jaki sposób należy wykorzystywać słabość w konfiguracji pionów przeciwnika. Dalszym zagadnieniem gry pozycyjnej jest walka o otwartą linię. Wreszcie Euwe wskazuje na zasadnicze typowe przypadki przewagi pionów na skrzydle królewskim i na skrzydle hetmańskim.

Omawiając grę kombinacyjną autor podaje szereg przykładów kombinacji, bezpośrednich ataków na pozycję nieprzyjacielskiego Króla oraz przełomu w centrum.

Bardzo ciekawe z metodologicznego punktu widzenia (Euwe jak wiadomo jest profesorem) są pytania i odpowiedzi zawarte w drugiej części książki. 5 z pośród dziesięciu parti przykładowych jest rozegranych przez arcymistrzów radzieckich.

Papier, druk i diagramy — na doskonałym poziomie.

B. GOŹDZIK i J. WASYLUK

HUMORYSTYCZNY ZARYS DZIEJÓW GRY W SZACHY

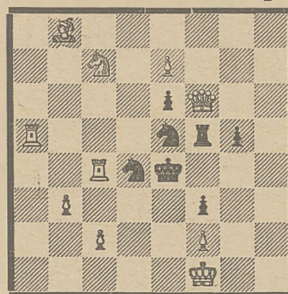
Jednym z pokonanych w turnieju szachistów był sławny poeta, a zarazem żołnierz i marynarz, Paolo Boi. W życiu swym zwiedził wiele lądów i do wielu portów zagnały go burze morskie. Podobno podczas wieloletniej tułaczki zdarzyło mu się grać w szachy z diabłem we własnej osobie.

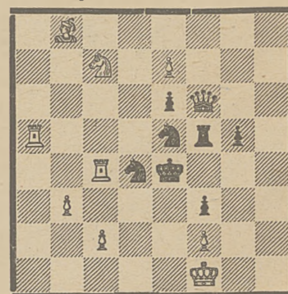
W małej mieścinie portowej, koło Reggio w Kalabrii Paolo, wychodząc z kościoła Santa Maria zauważył młodą kobietę niezwykłej urody, nieufnie zaglądającą do wnętrza. Dziarski marynarz bez większych trudności nawiązał znajomość z tajemniczą damą. Dowiedziawszy się, iż nieznajoma lubi grę w szachy, zaproponował rozegranie kilku partii. Jego towarzyszka przedstawiająca się jako Carmen, zgodziła się skwapliwie i zaprowadziła go do pałacyku, położonego na wzniesieniu u wejścia do portu.

Ku zdziwieniu Paola — do apartamentów Carmen weszli od tyłu, krętym i ciemnym korytarzem. Na środku komnaty stał niziutki, marmurowy stoliczek, na nim znajdował się flakon z różami i szachownica. Przybyli zasiedli na aksamitnych poduszkach, ułożonych na dywanie, zaściełającym wnętrze. Paolo, któremu w udziale przypadły białe figury, zaczął grę dość swobodnie. Po kilku ruchach przekonał się przecież, że zwycięstwo nie przyjdzie mu łatwo. Ale od czegóż był championem wielu rozgrywek mistrzowskich. Na chwilę oderwał oczy od wdzięków partnerki i skupił uwagę na szachownicy. Kilka posunięć — i Paolo z uśmiechem zapowiedział mata w dwóch posunięciach. Jeszcze nie dokończył swej zapowiedzi, gdy z przerażeniem ujrzał jak jego hetman pokrywa się czarną powłoką, zamieniając się na wrogą figurę. Taki obrót rzeczy speszył nieco sławnego zabijakę. Spojrzał podejrzliwie na Carmen, uśmiechającą się szyderczo.

Mistrz Włoch nie zwykł przegrywać z byle kim. Po chwili namysłu doszedł do wniosku, że może matować mimo dziwnej przemiany swego hetmana. Zaśmiał się na głos i wykonał decydujące posunięcie. Carmen, ujrzawszy to — spojrzała nań przenikliwie i szybko znikła za kotarą. Zaciekawiony Paolo uchyliwszy kotary, ujrzał pustą komnatę; podobno powiał stamtąd duszący zapach siarki, ale to nie jest pewne. Porzucony amator przygód błąkał się kilkanaście minut po korytarzach i salach, nim się wydostał na światło dzienne.

Rozpamiętując to zdarzenie po kilku dniach, doszedł do wniosku, że grał w szachy z diabłem.

SZACHY

MIESIĘCZNIK
WYDAWANY PRZEZ GŁÓWNY KOMITET KULTURY FIZYCZNEJ

ROK VI GRUDZIEŃ 1951 Nr 12

DZIAŁ TEORETYCZNY

Dr E. Arłamowski

TEORIA OTWARĆ W ŚWIETLE TURNIEJU SOPOCKIEGO

c. d.

Skandynawska.

Partię skandynawską, należącą do t. zw. „starych gier" i obecnie prawie nie granych — „odgrzebał" w Sopocie Ciejka, walcząc tą bronią z Szilagyim: **1. e4 d5. 2. e:d H:d5 3.Sc3 Ha5 4. d4 Sf6 5.Sf3** — dotąd wszystko według schematu teorii. Tu wchodziło w rachubę 5. Gd3 Sc6 6. Sge2, aby uniknąć wymiany S — **5. ... Gg4 6.Ge2 e6 7.0—0 Gd7 8.Sc5 G:e2** — i czarne uzyskały równą partię.

Sycylijska.

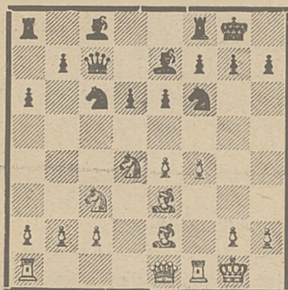
Tytuł najpopularniejszej obrony przypadł tym razem partii sycylijskiej, którą zastosowano w Sopocie 16 razy. Rzecz jasna, że w tak bogatym repertuarze spotykamy mozaikę wszystkich odmian tego interesującego debiutu.

a) wariant Scheveningen.

Oba odgałęzienia wariantu scheveningskiego z atakiem na skrzydle królewskim jak i fianchetto Gońca królewskiego reprezentowane były w Sopocie.

W pierwszej grupie należy wymienić partię dr Troianescu — Koch, gdzie debiut rozegrany został według klasycznych wzorów z zastosowaniem znanego manewru arcymistrza Bolesławskiego Hd1—e1—g3:

1. e4 c5 2. Sf3 e6 3. d4 c:d 4. S:d4 Sf6. 5. Sc3 d6. 6. Ge2 a6. 7. 0—0 Hc7. 8. f4 Sc6. 9. Ge3 Ge7. 10. He1 0—0.

Po smutnych doświadczeniach w Saltsjöbaden, gdzie Bolesławski tym wariantem rozgromił mistrzów tej klasy co Stahlberg i Böök, czarne przeprowadziły tu b. precyzyjną obronę, likwidując w zarodku groźnie zapowiadający się atak białych. Ostatni ciąg czarnych 10...0—0 jest lepszy niż 10...S:d4 11. G:d4 e5? 12. f:e d:e 13. Hg3! (Bolesławski — Böök, Saltsjöbaden 1948) gdzie białe uzyskały miażdżący atak. Po następujących posunięciach **11. Hg3 Kh8 12. Kh1 Gd7 13. a3 Wc8 14. S:c6 G:c6 15. Gd4 Wg8 16. Gd3 Sfd7 17. e5 f5 18. c:d H:d6 19. Ha3 Gf6** Koch uzyskał wyrównanie.

Dwie dalsze partie rozpoczęte w duchu systemu scheveningskiego Balcarek — Plater i Szabo — Sebestyen, przeszły na tory nieregularnych obron, nie posiadają większego znaczenia dla teorii otwarć ze względu na niedokładności w debiucie.

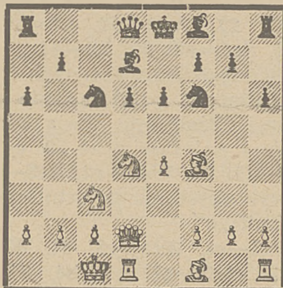
Piękny przykład energicznego prowadzenia ataku za pomocą fianchetta Gońca królewskiego i wykorzystania błędów debiutowych dał Gereben w partii z Ciejką.

1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. d4 c:d 4. S:d Sf6 e6 6. g3 Ge7 7. Gg2 0—0 8. 0—0 a6 9. Ge3 Hc7 10. He2 Sbd7? (błąd decydujący w otwarciu, należało grać Sc6) **Wad1 Wab8 12. f4 b5? 13. e5**, i czarne tracą jakość.

W tej grupie mamy do zanotowania partię Sebestyen — Troianescu

b) w. Richter — Rauzer.

Wszystkie 3 partie tego systemu: Troianescu — Szilagyi Koch — Szilagyi i Szilagyi — Gereben miały identyczne 9 posunięć, tworzących bazę tego wariantu: **1. e4 c5 2. Sf3 Sc6 3. d4 c:d 4. Sd4 Sf6 5. Sc3 d6 6. Gg5 e6 7. Hd2 a6 8. 0—0—0 h6 9. Gf4 Gd7.**

Jest to najlepszy dla czarnych sposób gry — według podstawowej partii tego wariantu Ryga — Budapeszt 1939 koresp.. dający wyrównanie. Jeżeli 9...e5? to 10. S:c6 b:c6 11. G:e5.

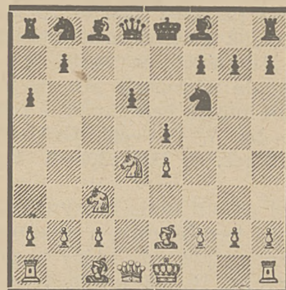
Szilagyi w partii z Gerebenem poszedł na uproszczenie grając **10. S:c6 G:c6 11. G:d6 G:d6 12. H:d6 H:d6 13. W:d6 G:e4** i po kilku posunięciach zgodzono się na remis w równej pozycji.

Lepszym okazał się system wybrany przez dr Troianescu z Szilagyim **10. S:c6 G: c6 11. He3!** z groźbą 12. G:d6 G:d6. 13. e5 — wobec czego czarne zmuszone zostały do niewygodnego **11. ... Hb8 12. Ge2 e5 13. Gg3 Ha7 14. Hf3** i czarnym pozostała słabość na d6.

Ciekawą ideę zapoczątkował Koch w partii w Szilagyim **10. Gg3**, wyglądające pozornie na stratę tempa, w rzeczywistości głęboko umotywowane; **10. ... e5 11. S:c6 G:c6 12. f3** z silnym centrum.

c) wariant Bolesławskiego

W czystej formie zastosowano ten debiut w partii Balcarek — Neykirch: **1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. d4 e:d 4. S:d4 Sf6 5. Sc3 a6 6. Ge2 e5** — posunięcie zagrane przez Bolesławskiego w Groningen 1946, zapewnia czarnym swobodną grę.

7. Sdb3. Posunięcie to jest używane w praktyce turniejowej na równi z 7. Sdf3, ma jednak tę przewagę nad ostatnio wymienionym, że pozwala białym na zagranie w odpowiedniej chwili f4 i zaostrzenie gry. **7. ... b5.** Częściej używa się tu 7... Ge7 z nast 8. 0—0 0—0 9. f4 a5! 10. a4 Sb4 11. Gf3 Ge6 Cortlever — Kottnauer, Praga 1949, lub 7...Ge7 z nast. 8. Gg5 S:e4 9. G:e7 S:c3 10. G:d8 S:d1, Böök — Bronstein, Saltsjöbaden 1948.

W partii nastąpiło dalej: **8. Ge3**

Gb7 9. f3 Sbd7 10. 0—0 Wc8 11. a3 Ge7 12. He1 d5.

Z opóźnieniem, bo dopiero w 7 posunięciu zostało zagrane e5 w partii Szabo — Ciejka: 1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. Gc4 Sc6 4. 0—0 Sf6 5. We1 e6 6. d4 c:d 7. S:d e6—e5, przyczem należy zaznaczyć, że zrobienie w międzyczasie kilku innych posunięć zniekształciło ideę przewodnią ruchu Bolesławskiego.

System zamknięty obrony sycylijskiej.

Mało używany w praktyce turniejowej system zamknięty (2. Sc3), stosowany dla uniknięcia utartych dróg teoretycznych zagrano w Sopocie czterokrotnie. Połączony bywa normalnie z fianchettem Gońca królewskiego.

Charakterystyczne ruchy tego systemu są: 1. e4 c5 2. Sc3 Sc6 3. g3 e6 — jak nastąpiło w partii Koch — Plater (Ciejka przeciw Neykirchowi grał 3...d6 4. Gg2 g6 5. d3 Gg7 6. f4 e6). 4. Gg2 Sf6 (przeciw Śliwie grał Plater 4...Ge7 5.Sge2 a6 6.a4 Hc7 7.d3 b6 8.Gf4 d6 9.Ge3 Sf6 i białe mają nieco lepszą grę) 5. Se2 Ge7 6. 0—0 d6 7. d4 c:d 8. S:d4 0—0 9. b3 Hc7 10. Gb2 b5 i białe, dzięki dobrze grającym Gońcom uzyskały przewagę.

Słabszy wariant wybrał dr Herrmann z Troianescu grając po 1. e4 c5 2. Sc3 Sc6 zamiast 3.g3 — 3. Gb5 chcąc operować nim na diagonali f1—a6. Przebieg tej partii wykazał, że fianchetto na g2 daje mu w partii sycylijskiej lepsze pole działania niż na c4. Po 3. ... Sd4 4. Gc4 e6 5. d3 a6 6. a4 Sge7 7. Gg5 Hc7 8. Sge2 Sc6 czarne uzyskały zupełnie swobodną grę.

(c.d.n.)

D Z I A Ł P A R T I I

744

OBRONA NIMZOWITSCHA GRANA W IX MISTRZOSTWACH POLSKI W ŁODZI

GADALIŃSKI — ŚLIWA

1.d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4. e7—e6. 3. Sb1—c3, Gf8—b4. 4. Hd1—c2, d7—d6. 5. Sg1—f3.

Za najsilniejszy ruch w tej pozycji uważane jest wyprowadzenie gońca na g5. Jeśli czarne odpowiadają Sb8—d7, białe grają e2—e3 z planem zajmowania centrum drogą Gd3. W tym wariancie skoczek nie wychodzi na f3, gdyż pole to zajmuje pionek dla przeciwwagi fianchettowaniu gońca na b7.

5...Sb8—d7. 6. g2—g3

Teraz już 6. Gg5 nie daje tego efektu, gdyż czarne rozwiną gońca na b7, natomiast zupełnie na miejscu było posunięcie 6. e4, gdyż czarne nie mogą stworzyć nacisku pionem e5 i Sc6 na punkt d4, jak to ma miejsce w wariancie t. zw. zurychskim. Bo przecież czarne zdeklarowały się już skoczkiem stawiając go na d7. Posunięcie w partii (g3) nie jest złe, ale właściwie jak się okaże za chwilę partia jest zupełnie równa.

6...b7—b6. 7. Gf1—g2, Gc8—b7. 8. 0—0, Gb4:c3. 9. Hc2:c3,0—0. 10. b2—b3.

Od tej chwili białe zaczynają grać gorzej niż bezplanowo, a mianowicie z fałszywym planem, który pogarsza ich pozycję: 10. b3 nie jest jeszcze złe, ale białe powzięły zamiar powstrzymania lub utrudnienia za wszelką cenę ruchu e6—e5, na którym przeciwnikowi bardzo mało zależy!

10...Gb7—e4. 11. Gc1—b2.

Zamiast tego należało grać od razu 11. Sd2. Kto wie czy nie należało nawet spróbować 11. Gh3?!, aby ruchem Sd2 wykorzystać zbyteczny, bo przedwczesny manewr czarnych Gb7—e4.

11...a7—a5! 12. Sf3—d2, Ge4:g2. 13. Kg1:g2, a5—a4! 14. f2—f4.

Konsekwentnie i źle! Należało grać 14. e4.

14. ...Hd8—e7! 15. Sd2—f3.

I teraz jeszcze lepsze było 15. e4. Białe osiągnęły swój cel i ... nagle okazało się, iż Gb2 jest na martwej pozycji, gdyż czarne zagrały poprostu:

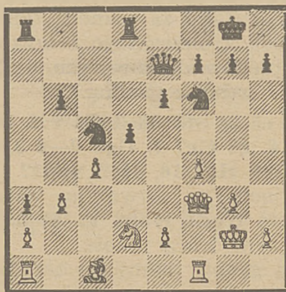
15...d6—d5! 16. Sf3—d2

Teraz już białe stoją gorzej.

16. ...a4—a3. 17. Gb2—c1 c7—c5! d4:c5

18. Wb1 wydaje się nieco lepsze.

18...Sd7:c5. 19. Hc3—f3, Wf8—d8!

Prostymi i silnymi posunięciami Śliwa wykorzystał szereg niedokładności przeciwnika i osiągnął przewagę; którą stopniowo powiększa, w dalszym ciągu manewrując z wielkim kunsztem.

20. c4:d5, e6:d5. 21. Wf1—e1, Sc5—e4. 22. Sd2—f1, Wa8—c8! 23. We1—d1, Se4—c3! 24. Wd1—d3, d5—d4. 25. Gc1—d2, Sf6—e4! 26. Gd2—e1, Se4—c5! 27. Wd3—d2, b6—b5. 28. Ge1—f2, Sc5—e6! 29. h2—h4.

Wobec odpowiedzi czarnych to posunięcie ułatwia tylko zadanie przeciwnikowi. Białe nie mają nic do stracenia i należało grać 29. e4.

29...f7—f5! 30. Wd2—c2, Sc3—e4!

Dla wykorzystania punktu opornego na linii „c".

31. Wa1—c1, Wc8—c3! 32. Wc2:c3, d4:c3. 33. Gf2—e1, b5—b4. 34. Sf1—e3

To przegrywa odrazu, ale partia była już beznadziejna.

34... Se6—d4. 35. Hf3—f1, Se4:g3! 36. Ge1:g3, He7:e3. 37. Wc1—d1, c3—c2. 38. Wd1—e1, Wd8—c8. 39. Gg3—f2, c2—c1, H. 40. We1:c1, He3—c1. 41. Gf2:d4, Hc1:f1+. 42. Kg2:f1, Wc8—c2. 43. Kf1—c1

Można było poddać partię. Nastąpiło jeszcze:

43... Wc2:a2. 44. Ke1—d1, Kg8—f7. 45. h4—h5, g7—g6. 46. h5—h6, Kf7—e6 i białe poddały się.

Partia jest przykładem zdrowej strategii i wysokiej techniki nowego mistrza Polski.

(Uwagi: mistrza międzynarodowego mgr K. Makarczyka)

745

OBRONA HETMAŃSKO-INDYJSKA

grana w IX turnieju o mistrzostwo Polski, Łódź r.b.

SZAPIEL — BALCAREK

1. d2—d4, e7—e6. 2. c2—c4, Sg8—f6. 3. Sg1—f3, b7—b6. 4. g2—g3, Gc8—b7. 5. Gf1—g2, Gf8—e7. 6. 0—0, 0—0. 7. Sb1—c3, d7—dć.

Zamiast 7... d6 czarne mogą grać 7... d5, lub 7... Hc8, albo 7... Se4. Posunięcie 7... d6 jest słabe, gdyż białe przefosują teraz e2—e4 i osiągają nieco lepszą partię.

8. Hd1—c2! Sb8—d7

Lepsze było jednak 8... d5, chociaż to jest połączone ze stratą tempa.

9. e2—e4! Wa8—c8

Słabe posunięcie: wieża nie odgrywa tu żadnej roli, gdyż na c7—c5 białe zawsze odpowiedzą d4—d5, a poza tym goniec b7 ma w niektórych wariantach utrudniony powrót na c8.

10. b2—b3, Hd8—e8

Hetman stoi tu bezużytecznie i również przeszkadza własnym figurom.

11. Wf1—e-, h7—h6

Czarne chociaż stoją gorzej usiłują w ścieśnionej pozycji dokonać jakich takich przegrupowań.

12. Gc1—b2, Sf6—h7. 13. Wa1—d1, a7—a6

Jedna z szeregu niedokładności (zbyteczny i osłabiający ruch) których tak wiele trzeba popełnić w zamkniętej pozycji, aby... przegrać partię.

14. Hc2—e2, Ge7—f6. 15. h2—h3

Białe bardzo spokojnie i systematycznie szykują się do dalszych działań.

15... c7—c5

Balcarek przegrywa „wojnę nerwów" i pozwala (w tym i następnych ruchach) na zablokowanie centrum, co umożliwi przeciwnikowi działanie na skrzydle króla.

16. d4—d5, e6—e5. 17. Sf3—h2, He8—e7. 18. Sh2—g4

W zamkniętej pozycji białe osiągają przewagę dwóch gońców, przewaga niby niewielka, Szapiel wyczuwa jednak, iż teraz może śmiało szturmować pionami, bo wymiany pionów i otwieranie linii (przekątnych) właśnie ujawnią przewagę jego lekkich figur.

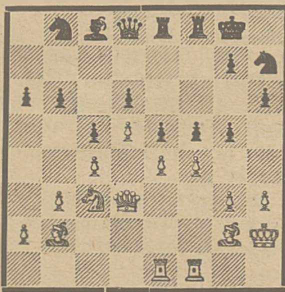
18. ...Wc8—e8. 19. Sg4:f6+, He7:f6. 20. We1—f1, Gb7—c8. 21. Wd1—e1, Hf6—d8. 22. He2—d3, Sd7—b8.

Białe kontynuują swoje zimnokrwiste (à la Capablanca) przygotowanie do szturmu, podczas gdy przeciwnik nie może naprawdę znaleźć lepszego ruchu niż tak smutne cofnięcie się skoczkiem.

23. Kg1—h2, f7—f5.

I znowu Balcarek pierwszy uderza, na co tylko czekał jego przeciwnik, przygotowany do ewentualnego „otwarcia" pozycji.

24. f2—f4!

24. ...e5:f4. 25. g3:f4, f5:e4. 26. Gg2:e4, Sh7—f6. 27. Ge4—g6, We8:e1 28. Wf1:e1, Sb8—d7. 29. Hd3—g3, Kg8—g3. 30. Sc3—e4.

Minęło 7 posunieć, pozycja się wyjaśniła, tzn.: czarne nie mają żadnych znośnych posunięć.

30. ...Hd8—c7. 31. We1—g1, b6—b5. 32. Gg6—e8! Sd7—e5.

Czarne sa zgubione.

33. Se4:f6, g7:f6. 34. f4:e5, f6:e5. 35. Hg3—h4, Hc7—h7. 36. Wg1—g6, h6—h5. 37. Wg6—g5, Ge8—g4!

Ostatni podstęp:

38. Ge8—g6! i czarne poddały się.

(Uwagi międzynarodowego mistrza mgr K. Makarczyka).

746

OBRONA NIMZOWITSCHA

grana w IX turnieju o mistrzostwo Polski, Łódź, r.b.

Szapiel — Śliwa

1. c2—c4, Sg8—f6. 2. d2—d4, e7—e6. 3. Sb1—c3, Gf8—b4. 4. a2—a3, Gb4:c3+. 5. b2:c3, 0—0. 6. e2—e3, Sb8—c6.

Czarne wybrały trudny wariant obrony Nimowitscha. Bez ruchu c7—c5 nie mogą one skutecznie naciskać na d4 i białe przeprowadzą marsz pionami „e" i „f", co daje wielkie szanse ataku na skrzydło króla. Jeśli zawiedzie jedyna kontrszanse, tj. atak na piona c4 — przewaga białych będzie oczywista.

7. Gf1—d3, e6—e5. 8. Sg1—e2, Wf8—e8. 9. 0—0, b7—b6. 10. Se2—g3, Gc8—a6. 11. Hd1—a4!?

Jak się okazuje białe nie mają właściwie innego posunięcia, a jeśli i to jest błędne, pozostawałoby przyznać się do porażki debiutowej i zagrać c4—c5.

11. ...Sc6—a5. 12. e3—e4, d7—d6. 13. f2—f4, Sf6—d7.

Zamiast tego ruchu czarne mogły grać 13... Hd8—d7 i zdobyć w ten sposób piona c4. Nie widać wcale, aby przeciwnik uzyskiwał wzamian jakiś przemożny atak: nastąpiłoby zapewne 14. Hc2, G:c4. 15. f:e5, d:e5. 16. Gg5, z ostrą grą (w której jednak, naszym zdaniem, szanse białych zdają się być lepsze — Red.).

14. Gc1—e3, f7—f6. 15. Wa1—d1.

Teraz przewaga jest po stronie białych.

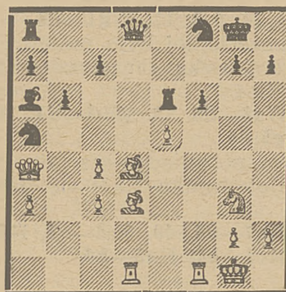
15. ...Sd7—f8. 16. d4:e5, d6:e5. 17. f4:e5, We8:e5.

Należało grać 17. ...f:e5 i na 18. Ge2 — 18. ...He7, zaś na 18. Sf5 — 18. ...Hc8, a może i 18. ...Gc8.

18. Ge3—d4! We5—e6.

Lepiej było 18. ...We8.

19. e4—e5!

19. ...f6:e5. 20. Gd4—c5! Hd8—h4.

Jeśli 20. ...Hg5, to białe biorą gońcem na f8 i nastepnie zdobywają jakość: G:h7+ i W:f8.

21. Sg3—f5, Hh4—h5. 22. Gc5:f8, Wa8:f8. 23. Ha4—d7.

Po 12-tu posunięciach „postoju" na a4 biały hetman robi decydujący wypad.

23. ...Hh5—f7. 24. Sf5—h6+, We6:h6. 25. Wf1:f7, Wf8:f7. 26. Hd7—d8+, Wf7—f8. 27. Hd8:c7, Ga6—b7. 28. Hc7:e5, Sa5—b3.

Białe mają przewagę całkowicie wystarczającą do wygrania partii.

29. Wd1—f1, Sb3—c5. 30. Wf1:f8+, Kg8:f8. 31. He5—b8+, Kf8—e7, 32. Hb8:a7, Wh6—d6. 33. Gd3—e4??

Ciężki błąd! Białe poprostu tracą figurę i będą musiały jeszcze walczyć o nierozegraną!

33. ...Wd6—d1+. 34. Kg1—f2, Sc5:e4+. 35. Kd2—e2.

Lepiej było 35. Ke3, Sd6. 36. c5 itd.

35. ...Se4:c3+. 36. Ke2—e3, Wd1—d7. 37. Ha7:b6, Sc3—e4. 38. a3—a4, Se4—d6. 39. Hb6—b4, Ke7—e6. 40. c4—c5. Sd6—f5+. 41. Ke3—f2, Sf5—d4. 42. a4—a5, Wd7—f7+.

W tym miejscu partię przerwano i po wznowieniu gry przeciwnicy zgodzili się na **remis**. (A szkoda, gdyż dogrywka z uwagi na oryginalny i rzadko spotykany stosunek sił na szachownicy zapowiadała się doprawdy nadzwyczaj interesująco! — Red.).

(Uwagi: mistrza międzynarodowego mgr K. MAKARCZYKA).

747

PARTIA HOLENDERSKA

grana w IX turnieju o mistrzostwo Polski, Łódź rb.

Witkowski — Szpakowski

1. c2—c4, f7—f5.

Obrona holenderska była częstym gościem na ostatnich mistrzostwach Polski, a prowadząc do ostrej gry szczególnie chętnie stosowana była przez przedstawicieli młodzieży, którzy widzieli dla siebie większe szanse w grze skomplikowanej, niż w pozycyjnym „duszeniu".

Odpowiedź 1. ...f5 na 1. c4 jest jednak niezbyt wygodną dla czarnych, gdyż białe mogą się wstrzymać z ruchem d2—d4 aż do właściwego momentu. Tak np. na „system stonewall" białe mogą zrezygnować z d2—d4 i przez d2—d3 i e2—e4 podważyć centrum czarnych.

2. Sb1—c3, Sg8—f6. 3. Sg1—f3, e7—e6. 4. g2—g3, Gf8—e7. 5. Gf1—g2, 0—0. 6. 0—0, d7—d6.

Czarne zdecydowały się na system z d7—d6 z dążeniem do e6—e5. Tę samą grę można stosować fianchettując czarnopolowego gońca na g7 już w pierwszych posunięciach (g6 i Gg7), a wówczas trzymając przekątną a1—h8, goniec czarny zajmuje lepszą pozycję niż na e7.

7. d2—d4, Hd8—e8. 8. Hd1—c2, He8—h5. 9. Gc1—d2.

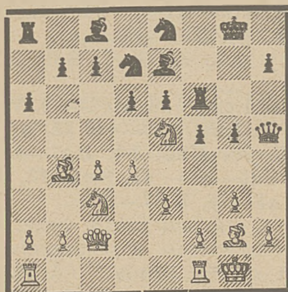
Normalnie używaną i najsilniejszą kontynuację jest tutaj 9. b3! z następującym 10. Ga3 i białe we wszystkich wariantach utrzymują debiutową przewagę.

9. ...Sb8—d7. 10. Sc3—b5.

Białe usiłują przerzucić akcję na skrzydło hetmana i przeszkodzić ruchowi e6—e5. Teraz jednak czarne korzystają z wycieczki białych figur i zorganizują szybki atak na skrzydle królewskim.

10. ...Sf6—e8. 11. Gd2—b4, a7—a6. 12. Sb5—c3, g7—g5. 13. e2—e3, Wf8—f6. 14. Sf3—e5!?

Bez wątpienia solidniejsze było 14. Se2 z silną pozycją obronną białych na królewskim skrzydle i inicjatywą na skrzydle hetmana. Ruch w tekście zastawia jednak na czarne chytrą pułapkę, na którą pójdą one bez wahania.

14. ...Wf6—h6. 15. h2—h3, c7—c5? 16. Se5:d7, c5:b4.

Solidniejsze było 16. ...G:d7.

17. Sd7—b6.

Okazuje się, że białe obliczyły dalej.

17. ...Wa8—b8?

To równa się oddaniu partii bez boju. Należało grać 17. ...b:c3 i oddając wieżę a8 przez e6—e5 przystąpić do natychmiastowego ataku na króla, co przy aktywnie ustawionych figurach czarnych, mogło doprowadzić jeszcze do sukcesu.

18. Sc3—e2, Se8—g7. 19. Wa1—d1, e6—e5.

Otwiera białym linię „d", lecz innej gry dla czarnych nie widać.

20. d4:e5, f5—f4. 21. Sb6:c8, Wb8:c8.

Po 21. ...f3. 22. S:e7+ wchodziły w rachube następujące warianty: a) 22. ...Kf8. 23. g4, Hh4. 24. Sf5, lub b) 22. ...Kh8, 23. G:f3 (albo 23. ...H:h3. 24. Wf—e1). 24. Kh2 i w obydwu wypadkach białe utrzymywały przewagę materialną.

22. e3:f4, d6:e5. 23. g3—g4! Hh5—h4. 24. f4—f5.

Pozycja się wyjaśniła: białe zostały z pionem więcej i dużą przewagą pozycyjną, a czarny hetman został wyłączony z gry. Dalsza gra nie wymaga komentarzy.

24. ...Ge7—c5. 25. Hc2—e4, b7—b6. 26. Wd1—d7. Wh—f6? 27. He4—b7 i czarne poddały się.

(Uwagi: S. Witkowskiego).

748

OBRONA SŁOWIAŃSKA

grana w XIX Championacie ZSRR w Moskwie rb.

BRONSZTAJN — BOTWINNIK

1. d2—d4, d7—d5. 2. c2—c4, c7—c6, 3. Sb1—c3, Sg8—f6. 4. Sg1—f3, e7—e6. 5. Gc1—g5, d5:c4.

Tym ruchem rozpoczyna się system noszący imię Botwinnika. Czarne utrzymują piona c4 i gra przybiera bardzo obosieczny charakter.

6. e2—e4, b7—b5. 7. e4—e5, h7—h6. 8. Gg5—h4, g7—g5. 9. e5:f6.

Częściej spotyka się dokładnie już zbadaną kontynuację 9. S:g5, h:g5. 10. G:g5, Sb—d7.

9. ...g5:h4. 10. Sf—e5, Hd8:f6.

Ruch ten jest dla czarnych konieczny, gdyż grozi 11. S:f7, K:f7. 12. Hh5+ itd.

11. g2—g3.

W całym szeregu ostatnich turniejów białe próbowały w tej pozycji 11. Ge2 i na 11. ...Sd7 odpowiadały 12.0-0, ale po 12. ...S:e5. 13. d:e5, H:e5. 14. Gf3, Gb7. 15. We1, Hd6! czarne mają najzupełniej zadawalającą obroną pozycję, gdyż 16. S:b5 nie jest dla nich niebezpieczne.

11. ...Sb8—d7. 12. Hd1—e2.

Ruch wybrany przez Bronsztajna spotyka się bardzo rzadko i był on oczywiście specjalnie przygotowany na spotkanie z mistrzem świata. Warto nadmienić, że podczas meczu o mistrzostwo świata Botwinnik niejednokrotnie wykazywał chęć zagrania tego wariantu, ale Bronsztajn ani razu nie zdecydował się na to i dopiero teraz wreszcie przyjął wyzwanie. Jakże teraz rozwinie się walka w tej bardzo interesującej z teoretycznego punktu widzenia partia?

12. ...Sd7:e5. 13. d4:e5, Hf6—e7.

Gorsze byłoby 13. ...Hf5 ze względu na 14. Gg2, gdyż w tym wypadku hetman czarny znalazłby się w złej pozycji.

14. Gf1—g2, Gc8—b7. 15. 0-0-0, Gf8—g7.

Nad tym ruchem mistrz świata myślał bardzo długo. Botwinnik ma teraz dwa piony więcej, ale odczuwa on pewne trudności z rozwojem swych figur, a prócz tego trzeba rozstrzygnąć kwestię co zrobić z królem. W centrum szachownicy znajduje się on w pozycji niepewnej, a roszować w długą stronę nie tak łatwo. Pozostaje zatym krótka roszada, ale i to zdaje się niebezpieczne, gdyż pozycja czarnych na królewskim skrzydle jest poważnie osłabiona. A mimo wszystko mistrz świata decyduje się na krótką roszadę.

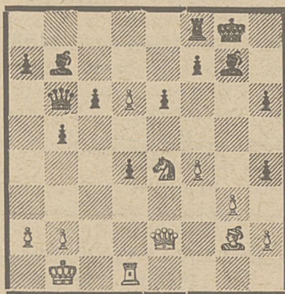
16. f2—f4, 0-0. 17. Wd1—d6.

Być może lepiej było umieścić na tym polu skoczka, zagrawszy w tym celu 17. Se4.

17. ...Wa8—d8. 18. Wh1—d1, Wd8:d6. 19. e5:d6.

Po tym posunięciu czarnopolowy goniec Botwinnika staje się bardzo silny.

19. ...He7—d8. 20. Sc3—e4, Hd8—a5. 21. Kc1—b1, Ha5—b6.

22. He2—g4.

Błąd. Bronsztajn nie dostrzegł już następnego ruchu czarnych, po którym jego pozycja staje się zła. Białe powinny były grać 22. d7! i na 22. ...Wd8—. 23. f5! z bardzo skomplikowaną i niejasną grą.

22. ...f7—f5. 23. Hg4—g6, c6—c5.

Ale nie 23. ...f:e4, poczem białe miałyby bardzo niebezpieczny atak.

24. g3—g4.

Nie można grać 24. S:c5 ze względu na 24. ...H:c5, nie wolno natomiast czarnym bić 24. ...G:g2, gdyż po 25. S:e6 wygrywają białe. Jeżeli zaś teraz 25. G:b7 to 25. ...Hf2! i białe nie mogą uratować punktu b2. Dlatego też Bronsztajn przedsiębierze rozpaczliwą próbę stworzenia jakichkolwiek komplikacji, co ze względu na obustronny niedoczas mogło przy sprzyjających okolicznościach przynieść sukces.

24. ...Gb7:e4+. 25. Gg2:e4, f5:e4. 26. g4—g5, h6:g5. 27. f4:g5, Hb6—d8. 28. Hg6:e6+, Kg8—h8. 29. He6—g4, Hd8—e8. 30. g5—g6, Gg7—h6. 31. Hg4:h4, Kh8—g7. 32. d6—d7, He8—d8. 33. Hh4:e4, Gh6—g5. 34, a2—a4, Hd8—e7. 35. He4—g4, He7—f6. 36. Kb1—a2, b5—b4. 37. Wd1—g1, b4—b3+. 38. Ka2—a3, Gg5—e3. 39. Hg4—h5, Ge3—h6. 40. Hh5:c5, Wf8—d8?

15 ostatnich posunięć obaj arcymistrzowie wykonali w ostrym niedoczasie i tym można wytłumaczyć wszystkie popełnione przez nich omyłki. Tutaj Botwinnik mógł jednym ruchem zakończyć walkę: 40. ...Ge3! i teraz na 41. H:e3 będzie dany mat 41. ...Hd6 i białe musiałyby rozstać się z wieżą. Jednak i teraz Bronsztajn nie ma żadnych szans na ratunek.

41. Wg1—d1, Kg7:g6.

Zapisane posunięcie.

42. Hc5—g1+, Kg6—h7. 43. Ka3—b4, Wf8—b8+. 44. Kb4—c5, Gh6—e3+! 45. Hg1:e3. Hf6—b6+. 46. Kc5:c4, Hb6:e3. 47. d7—d8, H, Wb8:d8. 48. Wd1:d8, He3—e6. 49. Wd8—d5, a7—a5. 50. h2—h4 i białe jednocześnie poddały się.

(Uwagi: międzynarodowego mistrza A. Tołusza i N. Tarasowa wg „Sowieckiego Sportu").

749

PARTIA HISZPAŃSKA

grana w XIX Championacie ZSRR Moskwa rb.

HELLER — KERES

1. e2—e4, e7—e5. 2. Sg1—f3, Sb8—c6. 3. Gf1—b5, a7—a6. 4. Gb5—a4, Sg8—f6. 5. 0-0, Gf8—e7. 6. Wf1—e1, b7—b5. 7. Ga4—b3, d7—d6. 8. c2—c3, 0-0. 9. h2—h3, Sc6—a5. 10. Gb3—c2, c7—c5. 11. d2—d4, Hd8—c7.

Czarne rozegrały słynny klasycznego wariant wielkiego rosyjskiego arcymistrza Czigorina, który obecnie wśród szachistów radzieckich cieszy się ogromną popularnością.

12. Sb1—d2, c5:d4. 13. c3:d4, Gc8—b7. 14. Sd2—f1, Wa8—c8. 15. Gc2—b1.

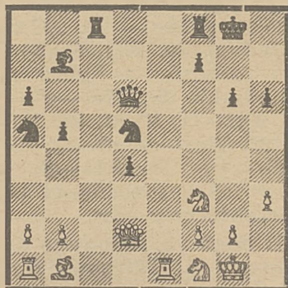
W turnieju kandydatów (Budapeszt 1950 r.) arcymistrz Bolesławski w partii z tymże przeciwnikiem zagrał 15. Se3 i po 15. ...S:e4. 16. Sf5, H:c2! 17. S:e7+ dostał się w ciężką pozycję. Kontunuacja Hellera również jednak nie obiecuje mu specjalnych korzyści i dlatego jak się zdaje należy szukać jakiegoś innego wzmocnienia gry dla białych. (Podobno najlepsze jest 15. We7, możliwe i 15. Cd3 — Red.).

15. ... d6—d5. 16. e4:d5, e5:d4. 17. Gc1—g5, h7—h6.

Na 17. ...S:d5 mogło nastąpić 18. G:e7. 19. G:h7+, K:h7. 20. Sg5+ Kg6. 21. Hg4, z silnym atakiem białych.

18. Gg5—h4, Sf6:d5. 19. Hd1—d3, g7—g6. 20. Gh4—g3, Ge7—d6. 21. Gg3:d6, Hc7:d6. 22. Hd3—d2.

Na to właśnie liczyły białe, gdyż jeżeli teraz Sa5 odejdzie to po 23. H:h6 będą one miały wspaniałą atakującą pozycję. Ale do tej pozycji zmierzał i Champion ZSRR i jak pokazał dalszy ciąg partii jego obliczenia okazały się dokładniejszymi:

22. ...Sd5—f4!

W tym cała rzecz! Ofiarą figury uzyskują czarne bardzo silny atak na białego Króla.

23. Hd2:a5, Gb7:f3. 24. g2:f3, Sf4:h3+. 25. Kg1—g2.

Na 25. Kh1 nastąpiłoby 25. ...Hf4. 26. Ge4, S:f2+. 27. Kg2, S:e4 wraz z 28. ...Wc2+ z szybkim matem.

25. ...Sh3—f4+. 26. Kg2—g1, Sf4—h3+.

Czarne powtarzają posunięcia dla zyskania czasu.

27. Kg1—g2, Sh3—f4+. Kg2—g1, Hd6—d5. 29. Sf1—g3, d4—d3. 30. Sg3—e4, Hd5—f5. 31. Ha5—b4.

Po 31. Hd2 rozstrzygało walkę 31. ...Wc4 z groźbą 32. ...W:e4.

31. ...Wf8—e8! i białe — po dłuższym namyśle — skapitulowały.

(Uwagi: międzynarodowego mistrza A. Tołusza i N. Tarasowa wg. „Sowieckiego Sportu").

750

OBRONA NIMZOWITSCHA

grana w XIX Championacie ZSRR w Moskwie rb.

FLOHR — SMYSŁOW

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sb1—c3, Gf8—b4. 4. Hd1—c2, d7—d6. 5. Sg1—f3, 0-0. 6. Gc1—d2.

„Opatentowany" ruch Flohra, stosowany przez niego stale w różnych odgałęzieniach tego wariantu. Za energiczniejsze uchodzi jednak 6. Gg5.

6. ...c7—c5.

Groziło 7. e4.

7. d4:c5, d6:c5. 8. e2—e3, Sb8—c6. 9. a2—a3, Gb4—a5. 10. 0—0—0.

Nie ulega wątpliwości, że to posunięcie, wyglądające energicznie i zaostrzające grę — było poważną, ale raczej i pożądaną niespodzianką dla Smysłowa. ...Wchodziło w każdym razie poważnie w rachubę proste 10. Ge2 i 11. 0—0 z utrzymaniem nieznacznej przewagi debiutowej, ale na decyzję białych miała niewątpliwie wpływ ... poprzednia runda, partia Nowotelnow — Flohr, nieszczęśliwie przegrana przez Flohra, który postanowił w tej partii grać ostro, aby koniecznie osiągnąć z powrotem swój 50% — „stan".

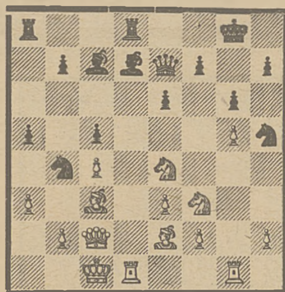
10. ...Hd8—e7. 11. Gf1—d3, Gc8—d7. 12. Wh1—g1 (?).

„Szablonowy" plan ataku 12. Sg5, h6. 13. h4 z dalszym ew. f3 i g4 wyglądał nieco energiczniej, a w każdym razie mógł szybciej doprowadzić do otwarcia linii na prawym skrzydle i chyba raczej tak należało grę poprowadzić.

12. ...Wf8—d8. 13. g2—g4, g7—g6. 14. g4—g5 (?).

Druga niedokładność. Jeszcze teraz 14. h4 dawało znacznie lepsze szanse.

14. ...Sf6—h5. 15. Sc3—e4, Ga5—c7. 16. Gd3—e2, a7—a5. 17. Gd2—c3, Sc6—b4?!!

Moment krytyczny, mający przede wszystkim decydujące znaczenie psychologiczne: czarne jednym posunięciem osiągają to, czego nie udało się osiągnąć białym — otwarcie linii przeciw pozycji roszady. Być może białe powinny były nie przyjmować ofiary, grając 18. Hb1 (nie 18. Hb3?? a4, ani 18. Hd2,Gc6. 19. Sf6+, S:f6. 20. G:f6, W:d2. 21. G:e2), ale Flohr jest już wyprowadzony z równowagi tak nieoczekiwaną zmianą sytuacji i decyduje się bić skoczka, nie znajdując jednak później najlepszej szansy obrony.

18. a3:b4? a5:b4.

Grozi przede wszystkim 19. ...Wa1+. 20. Kd2, Ga4+, a „uboczne" proste odebranie figury 19, ...b:c3.

19. Se4—f6+, Sh5:f6. 20. Gc3:f6.

Jeżeli 20. g:f6, to 20. ...Wa1+. 21. Kd2, b:c3+! 22. H:c3. (22. K:c3, Hf6+) Hd6+. 23. Ke1 (23. Hd3, Ga5+, albo 23. Gd3, W:d1+. 24. W:d1, Ga4. 25. b5 z groźbą 26. ...b4!) W:d1+. 24. G:d1, Gc6. 25. Ge2, Wa8 ze zwycięskim atakiem czarnych.

20. ...Wa8—a1+. 21. Kc1—d2, Gd7—a4+. 22. Sf3—d4?

Ostatni błąd, prowadzący do ciężkich strat materialnych. Przegrywało coprawda również szybko 22. Gd3? ze względu na 22. ...Hd7!! 23. b3, Wa2!, natomiast końcówka, powstająca po 22. Ke1, G:c2. 23. G:e7, Wd:d1+. 24. G:d1, W:d1+. 25. Ke2, W:g1. 26. S:g1, b6 (26. ...G:h2? 27. Sf3 i 28. G:c5) dawała jeszcze białym, mimo piona mniej, najlepsze widoki ratunku.

22. ...Wa1:d1+. 23. Hc2:d1.

Albo 23. G:d1, H:f6! 24. b3 (24. H:a4, H:f2+, lub 24. g:f6, G:c2 i 23. ...c:d4) H:f2+. 25. Kc1, H:e3+ wraz z 26. ...H:g1, a po 23. W:d1 nastąpi również 23. ...H:f6! z następującymi wariantami: a) 24. H:a4, H:g5! 25. f4, Hg2 i 26. ...c:d4, lub b) 24. b3, H:f2. 25. Wf1, H:h2. 26. b:a4, c:d4, względnie c) 24. g:f6, G:c2 itd. z szybką wygraną czarnych.

23. ...He7:f6!

Tego posunięcia białe, jak się zdaje — nie przewidziały.

24. g5:f6.

Na 24. b3, lub 24. H:a4 nastąpi przede wszystkim 24. ...H:f2 i potym c:d4.

24. ...Ga4:d1. 25. Wg1:d1, c5:d4. 26. e3:d4.

Albo 26. h3, d:e3+. 27. K:e3, W:d1. 28. G:d1, Ge5 również z zyskiem drugiego piona.

26. ...Wd8:d4+. 27. Kd2—c2, Wd4:d1. 28. Gc2:d1, Gc7:h2. 29. c4—c5, Gh2—e5. 30. Kc2—b3, Ge5:f6. Gd1—f3, Gf6—d4. 32. Kb3:b4, Gd4:b2. 33. Kb4—c4, Gb2—e5. 34. Gf3:b7, f7—f5. 35. Kc4—d3, Kg8—f7. 36. Kd3—e3, g6—g5. 37. Ke3—f3, h7—h5. 38. Kf3—g2, g5—g4 i w tej beznadziejnej pozycji białe przekroczyły czas.

Ostra, pięknie i bojowo przeprowadzona przez Smysłowa partia, w której jednak białe grały znacznie poniżej normalnej swej siły.

(Uwagi: St. Gawlikowskiego).

751

PARTIA KATALOŃSKA

grana w XIX Championacie ZSRR w Moskwie rb.

NOWOTELNOW — AWERBACH

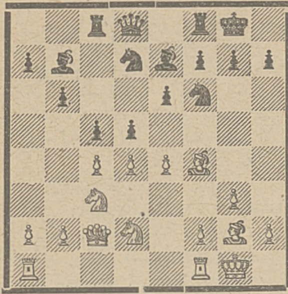
1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e6. Sg1—f3, d7—d5. 4. g2—g3, Gf8—e7. 5. Gf1—g2, 0—0. 6. 0—0, Sb8—d7. 7. Hd1—c2.

Zupełnie możliwe było tu dla białych i 7. Sc3, gdyż po 7. ...d:c4, 8. e4 uzyskiwały one grę bogatą w różne możliwości.

7. ...c7—c6. 8. Gc1—f4, b7—b6. 9. Sf3—d2.

Kilka najbliższych ruchów wykaże, że plan wybrany przez białe nie jest właściwym. Należało grać 9. Sb—d2 i zakończyć rozwój.

9. ...Gc8—b7. 10. e2—e4, Wa8—c8. 11. Sb1—c3, c6—c5!

Wyzyskując pewną pasywność białych czarne przygotowały silne kontrudzedzenie w centrum i teraz przejściową ofiarą pionka przejmują inicjatywę.

12. e4:d5, c6:d5. 13. Sc3:d5, Sf6:d5. 14. c4:d5, c5:d4. 15. Hc2—a4, Sd7—c5. 16. Ha4:d4, Sc5—e6. 17. Hd4—e4, Wc8—c5. 18. Gf4—e3, Gb7:d5.

19. He4—b1.

Być może nieco lepsze było 19. Ha4, gdyż po ruchu w partii białe dostają się w bardzo poważne trudności. Złe było 19. Hd3 ze względu na 19. ...G:g2. 20. H:d8, W:d8. 21. K:g2, W—c2 z decydującą przewagą czarnych, a nie wolno również w tym wariancie 21. G:c5 ze względu na 21. ...S:c5 i czarnym zostają dwie figury przeciw wieży.

19. ...Gd5:g2. 20. Kg1:g2, Wc5—d5. 21. Wf1—d1, Ge7—f6. 22. Kg2—g1.

Białe przygotowują oswabadzający manewr Sc4, co teraz było niemożliwe ze względu na 22. ...b5 i białe nie mogą wymienić wież, gdyż czarne odbijają na d5 z szachem.

22. ...Wf8—e8. 23. a2—a4, h7—h5!

Początek szturmu, który w decydujący sposób osłabi pozycję białego króla.

24. Sd2—c4, h5—h4. 25. Hd1—c2, h4—h3. Hc2—e2.

Nie ratowało i 26. f3 na co nastąpiłoby 26. ...Sd4 i jeśli teraz 27. Hf2, to 27. ...Sb3.

26. ...Se6—d4. 27. He2—f1.

Po 27. Hg4 wygrywały czarne następującym pięknym uderzeniem: 27. ...We4 i jeżeli 28. H:e4 to 28. ...Se2+ i 29. ...W:d1+.

27. ...Hd8—c8?

Natychmiast kończyło partię 27. ...Sf3+. 28. Kh1, W:d1. 29. Wd1, Ha8!

28. Ge3:d4, Gf6:d4. 29. Wd1—d2, Hc8—g4. 30. Wa1—d1, Gd4:f2+.

Decydujące uderzenie, łamiące opór przeciwnika.

31. Hf1:f2, Hg4:d1+ i białe poddały się.

(Uwagi: międzynarodowego mistrza A. Tołusza i N. Tarasowa wg „Sowieckiego Sportu").

752

OBRONA NIMZOWITSCHA

grana w XIX Championacie ZSRR w Moskwie rb

PETROSJAN — KOPYŁOW

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sb1—c3, Gf8—b4. 4. e2—e3, b7—b6. 5. Sg1—f3, Gc8—b7. 6. Gf1—d3, c7—c5. 7. 0—0, 0—0. 8. a2—a3, c5:d4. 9. Sc3—a4, Gb4—e7. 10. e3:d4, Hd8—c7. 11. b2—b4, Sf6—g4. 12. g2—g3, f7—f5. 13. Wf1—e1.

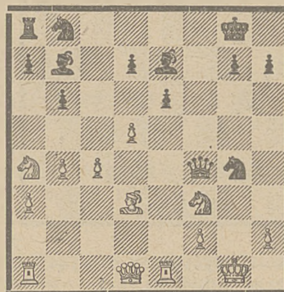
W słynnej piątej partii meczu Botwinnik — Bronsztajn, mistrz świata zagrał tu jak wiadomo 13. Sc3, wprowadzając natychmiast do gry skoczka, zajmującego złą pozycję na skraju szachownicy i osiągnął szybko przewagę.

13. ...f5—f4.

Czarne nie zakończywszy jeszcze rozwoju pragną wyzyskać słabość pozycji białego króla i podejmują bardzo ryzykowne natarcie. Dalszy ciąg partii pokazuje, że białe rozporządzają dostateczną ilością środków obronnych.

14. Gc1:f4, Wf8:f4. 15. g3:f4, Hc7:f4. 16. d4—d5!

Ten ruch obala plany czarnych. Białe powinny były odbić atak i pozostać z przewagą materialną.

16. ...e6:d5. 17. We1:e7?

Najprostsze było 17. c:d5 co zlikwidowałoby wszelkie próby ataku czarnych. Np.: 17. ...S:f2. 18. K:f2, Gh4+. 19. Kg2, Hg4+. 20. Kh1, G:e1. 21. He2, i białe wygrywają. Na 17. ...Gd5 nastąpiłoby oczywiste 18. G:h7+ i 19. H:d5. Ruch w tekście nie wypuszcza jeszcze coprawda zwycięstwa, pokazuje jednak, że Petrosjan nie znajduje właściwego planu gdy.

17. ...Sb8—c6. 18. We7—e1, Wa8—f8. 19. Gd3—e4.

Na 19. Sc3 nie przechodziło 19. ...S:f2 ze względu na 20. S:d5. Silne było natomiast 19. ...Sd4 i teraz na 20. G:h7+ nastąpiłoby 20. ...K:h7. 21. H:d4. H:f3. 22. S:d5, G:d5. 23. c:d5, S:f2 itd.

19. ...d5:e4. 20. Hd1—d5+, Kg8—h8. 21. Hd5:e4, Hf4—f6.

Kopyłow gra bardzo pomysłowo, znajdując w pozornie już beznadziejnej pozycji coraz to nowe możliwości ataku.

22. He4:g4, Sc6—d8. 23. Hg4—g3, Gb7:f3. 24. Wa1—c1, Sd8—e6. 25. Sa4—c3, Se6—d4. We1—e3, Gf3—c6. 27. Sc3—d5, Hf6—f7. 28. Wc1—e1?

Po tym ruchu partia białych jest przegrana. Można było zachować rówowagę grając 28. Wd1, na co czarnym przyszłoby grać albo 28. ...Sf3+, albo 28. ...Sf5. W obu wypadkach wywarzała się mniej więcej równa końcówka. Na 28. We7 czarne przygotowały ciekawą pułapkę, a mianowicie — 28. ...G:d5. 29. W:f7, Se2+. 30. Kf1, S:g3+ i 31. ...G:f7 i zostałyby z figurą więcej.

28. ...b6—b5. 29. We3—e7, Hf7—g8. 30. Kg1—f1, b5:c4, 31. Sd5—c3, c4—c3. 32. We1—c1, c3—c2. 33. Se3:c2, Hg8—c4+. 34. Kf1—e1, Sd4—f3+ i w tej beznadziejnej pozycji białe przekroczyły czas.

(Uwagi: międzynarodowego mistrza A. Tołusza i N. Tarasowa wg „Sowieckiego Sportu").

753

NIEPRZYJĘTY GAMBIT HETMANA

grany w półfinale XIX Championatu ZSRR w Tbilisi rb.

MAKOGONOW — HELLER

1. d2—d4, d7—d5. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sb1—c3, c7—c6. 4. e2—e3, Sg8—f6. 5. Sg1—f3, Sb8—d7. 6. Hd1—c2.

Znany „system groningeński", albo „system Stoltza" mający na celu niedopuszczenie do wariantu merańskiego. Bardzo często łączy się on jak wiadomo z fianchettowaniem gońca na b2 i długą (!) roszadą białych.

6. ...h7—h6.

Nowe posunięcie, którym czarne odbierają skoczkowi pole g5 (a może i grożą g7—g5?!) — wyglądające jednak nieco na stratę tempa. Mimo

Z PRASY

„Żołnierz Polski" Nr 44 podaje następującą wiadomość:

Jeden z agentów tajnej policji amerykańskiej FBI zgłosił do swoich władz wniosek w sprawie zakazu gry w szachy na terenie Stanów Zjednoczonych jako niezgodnej z „amerykańskim stylem życia". Wspomniany agent twierdził, że gra, w której czarne i białe mają takie same prawa, jest nie do pomyślenia w kraju, w którym żyje tyle milionów Murzynów.

Wyższe władze FBI nie mogły wydać orzeczenia w tej sprawie, gdyż okazało się, że żaden z tych dżentelmenów nie umie grać w szachy.

Komentarze zbyteczne!

wynalezionych ostatnio wzmocnień (8. 0—0, e5. 9. Se4) — uwalniająca recepta A. Kotowa 6. ...d:c4. 7.G:c4, Gd6 wydaje się jednak najzdrowsza i najracjonalniejsza, gdyż Goniec c8 „ożywa".

7. Gf1—e2, Gf8—b4. 8. 0—0, 0—0. 9. a2—a3, Gb4—a5. 10. b2—b4, Ga5—c7.

Gdyby w tej pozycji nie straciły czarne tempa na ruch h7—h6 mogłyby one teraz uzyskać doskonałą grę manewrem d:c4, G:c4, e5! jak w partii Cz. Kottnauer — A. Kotow, Moskwa, 1947. Ale posunięcie mają białe i bardzo łatwo krzyżują one ten plan, wychodząc ostatecznie z debiutu z zupełnie wyraźną przewagą.

11. Wf1—d1! d5:c4. 12. Ge2:c4, Hd8—e7. 13. Gc1—b2, e6—e5. 14. Gc4—a2! e5—e4?

Prawdopodobnie decydujący błąd, gdyż teraz ten pion stanie się obiektem ataku, a pozycja roszady białych okaże się dostatecznie broniona. Lepsze było 14. ...We8 z utrzymaniem napięcia w centrum.

15. Sf3—d2, Wf8—e8.

Ofiara 15. ...G:h2+? 16. K:h2, Sg4+. 17. Kg1, Hh4 zostanie obalona prostym 18. Sf1, a na 15. ...Hd6. 16. Sf1, Sg4 nastąpi 17. h3, Sh2? 18. Sg3!, jeżeli zaś 15. ...Sg4. 16. Sf1, Hh4, to poprostu 17. h2—h3 i atak czarnych kończy się.

16. Ga2—b1, Sf6—g4. 17. h2—h3, He7—d6!

Ofiara skoczka na f2 byłaby oczywiście niepoprawna.

18. Sd2—f1!

Białe bardzo słusznie nie biją skoczka, gdyż po 18. h:g4, Hh2+. 19. Kf1, Sf6!! czarne uzyskałyby bardzo niebezpieczny atak i uważają, że ich przewagę pozycyjną powinno dać się zrealizować bez żadnych „niepotrzebnych" komplikacji.

18. ...Sg4—f6. 19. d4—d5! Gc7—b8.

Groziło b. silne 20. d:c6, H:c6. 21. Sb5! Niedobre oczywiście i 19. ...S:d5 (19. ...c:d5? 20. Sb5) wobec 20. S:e4.

20. d5:c6, Hd6:c6. 21. Sc3—a4, Hc6—e6.

Końcówkę po wymianie Hetmanów przegrały czarne bardzo szybko wobec zupełnego opanowania przez białe linii „d" i „c" i pasywności czarnych figur.

22. Gb1—a2, He6—f5. 23. f2—f4! Hf5—g6. 24. Wa1—c1.

Białe zupełnie opanowały pozycję: czarne nie mają czym grać.

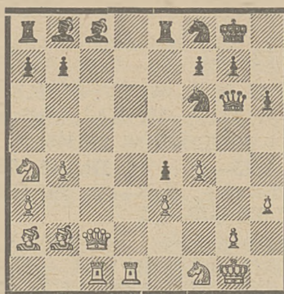
24. ...Sd7—f8.

25. Hc2:c8!! We8:c8. 26. Wc1:c8.

Wspaniała, na daleką metę obliczona i najzupełniej poprawna ofiara hetmana. Partia wchodzi teraz w niezwykle zajmującą i pouczającą fazę.

26. ...Sf6—h7. 27. Wd1—d8, Hg6—a6. 28. Ga2—b3! Ha6—e2. 29. Gb3—d1, He2—e1. 30. Gb2—c3, He1—h4.

Patrz diagram wyżaj

Hetman czarny został odpędzony. Białe teraz z dużym procentem odbierają zaofiarowany materiał.

31. Wc8:b8, Hh4:d8!

Ostatnia szansa. Końcówka po 31. ...W:b8. 32. W:b8 była jeszcze mniej zachęcająca.

32.Wb8:d8, Wa8:d8. 33. Gd1—c2.

Reszta jest kwestią techniki. Zakończenie, w którym białe w przykładowy sposób realizują swą znaczną przewagę — nie wymaga specjalnych komentarzy

33. ...Sh7—f6. 34. Sa4—c5, Sf6—d5. 35. Gc3—d2! Sd5—b6. 36. Sc5:b7, Wd8—b8. 37. Sb7—a5, Wb8—e8. 38. g2—g4, Sf8—d7. 39. Kg1—f2, Sd7—f6. 40. Sf1—g3. We8—c8. 41. Gc2—b3!

Jeszcze silniejsze, niż „prozaiczne" 41. G:e4, co zresztą oczywiście również wystarczyło.

41. ...g7—g5. 42. Kf2—e2, g5:f4. 43. e3:f4, Wc8—d8. 44. Gb3—c2, Wd8—e8. 45. Sg3—f5, Sb6—d5. 46. Sa5—c4! e4—e3. 47. Gd2:e3, Sd5:e3. 48. Sc4:e3, h6—h5. 49. g4:h5, Sf6:h5. 50. Ke2—f3, Kg8—f8. 51. Gc2—b3, We8—d8. 52. a3—a4, Wd8—d3. 53. Gb3—c2, Wd3—c3. 54. Sf5—d6, a7—a6. 55. b4—b5, a6:b5. 56. Sd6:b5 i czaren wreszcie poddały się.

(Uwagi: St. Gawlikowskiego).

754

PARTIA HISZPAŃSKA

grana w „Turnieju Stulecia" w Birmingham rb.

MATANOVICZ ROSSOLIMO

1. e2—e4, e7—e5. 2. Sg1—f3, Sb8—c6. Gf1—b5, a7—a6. 4. Gb5—a4, Sg8—f6. 5. 0—0, Gf8—e7. 6. Wf1—e1, b7—b5. 7. Ga4—b3, d7—d6. 8. c2—c3, Gc8—g4 (?).

Bardzo rzadko używane w tym momencie i nienajsilniejsze posunięcie mające tylko tę dobrą stronę, że dość szybko sprowadza partię na mniej znane tory. Obecnie najchętniej grywa się 8. ...Sa5, prowadzące do klasycznego, Czigorinowskiego wariantu.

9. h2—h3 (?).

P. Keres w swym słynnym podręczniku „Teoria Debiutów Szachowych" I t. słusznie uważa 9. ...Gg4 za przedczesne „gdyż białe odpowiadają 9. d3 (**ale nie** w odwrotnej kolejności posunięć 9. h3,Gh5. 10. d3, Hd7 poczem czarne łatwo mogą wykorzystać osłabienie h2—h3 aby rozpocząć silny atak na króla) 0—0. 10. Sb—d2 i manewrami Sd2—f1—e3, albo Sd2—f1—g3 białe zdobywają ważne tempo rozwojowe".

9. ...Gg4—h5. 10. d2—d3, h7—h6?!

Odpowiedź ta jest prawdopodobnie jeszcze ostrzejsza, niż 10. ...Hd7. Grozi „poprostu" g7—g5—g4, co wcześniej, czy później zmusza białe do g2—g4, będącego w tej pozycji — gdyż czarne jeszcze nie roszowały i mogą otworzyć linię „h"! — niewątpliwym osłabieniem białego królewskiego skrzydła.

11. g2—g4, Gh5—g6. 12. Sf3—h4, Hd8—d7!

Znów ostro i dobrze zagrane. Po 13. S:g6, f:g6 groźba g5 i h5! byłaby bardzo silna i praktycznie nie do odparcia.

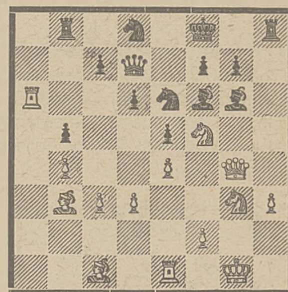
13. Hd1—f3, Sc6—a5. 14. Gb3—c2, Sf6—h7. 15. Sh4—f5, Ge7—f6: 16. Sb1—d2, h6—h5! 17. Sd2—f1, h5:g4. 18. Hf3:g4.

Trudna i odpowiedzialna decyzja, białe wolą jednak dopuścić z dwojga złego do izolowania piona „h", niż pozwolić czarnym na (18. h:g4) Kf8 z dalszym Gg5 (G:g5) S:g5 i ew. Wh3. Co było lepsze — trudno orzec.

18. ...Sa5—c6. 19. Sf1—g3, Sh7—f8. 20. a2—a4, Wa8—b8 (?).

Wolelibyśmy stanowczo 20. ...b4! Teraz zabezpieczone zupełnie zadawalająco na prawym skrzydle — uzyskują białe piękne widoki na lewym, dzięki otwartej linii „a".

21. a4:b5, a6:b5. 22. Wa1—a6, Sf8—e6. 23. b2—b4, Ke8—f8. 24 Gc2—b3, Sc6—d8.

25. d3—d4?!

Na to zbyt ostre posunięcie miał niewątpliwy wpływ układ tabeli: była to ostatnia runda i zwycięstwo pozwalało jeszcze białym dzielić II nagrodę. Ofiara nie jest jednak zupełnie poprawna, natomiast proste 25. Ge3! z dalszym ew. 26. d4 mogło dać białym znakomitą grę.

25. ...e5:d4. 26. f2—f4.

Konsekwencja poprzedniego ruchu.

26. ...d4:c3. 27. e4—e5, d6:e5. 28. f4:e5, Gf6—e7. 29. We1—d1! Hd7—e8. 30. Wd1—f1.

Na tę właśnie pozycję liczyły białe sądząc, że ich straszne groźby na linii „f", związane przede wszystkim z dwukrotnym biciem na e6 i Sd6+, a po 30. ...Kg8 z ew. h3—h4—h5 powinny szybko rozstrzygnąć. Jak się okaże czarne mają jednak zupełnie zadawalającą obronę.

30. ...Wb8—b6! 31. Wa6:b6, Gg6:f5! 32. Sg3:f5, c7:b6. 33. Wf1—f3, He8—c6. 34. Wf3—g3, g7—g6. 35. Sf5:e7, Kf8:e7.

Czarne utrzymały oba piony i poważnie zredukowały materiał — otwarta pozycja i para gońców daje jednak jeszcze białym pewne szanse ataku, który w wypadku niezbyt dokładnej obrony czarnych mógłby jeszcze partię rozstrzygnąć...

36. Gc1—g5+, Ke7—e8.

Złe byłoby oczywiście 36. ...S:g5? wobec 37. H:g5+, Ke8 (37. ...Kd7? 38. Wd3+, Kc7. 39. He7+) 38.e6!Se6. 39. G:e6, f:e6 (39. ...H:e6?? 40. We3) 40. H:g6+ i atak białych powinien zwyciężyć.

37. Gg5—f6, Wh8—h5. 38. Hg4—d1, Wh5—f5. Wg3—d3, Hc6—c7. 40. Hd1—c1?

Pion c3 wydaje się nie do obrony, a po jego upadku atak białych znów powinien zadecydować. I na to jednak czarne mają w zanadrzu bardzo dowcipną odpowiedź:

40. ...Se6—f4!!

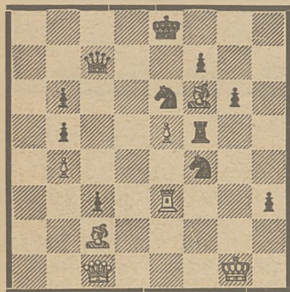
Pion c3 jest teraz „tabu" ze względu na (41. W:c3) H:c3! 42. H:c3, Se2+ i 43. ...S:c3, a po 41. W:d8+ nastąpi 41. ...H:d8. 42. G:d8, Se2+ i 43. ...S:c1. Gdyby natomiast w poprzednim posunięciu zagrały białe 40. Hc2! manewr ten byłby nie do przeprowadzenia i czarne prawdopodobnie musiałyby zdecydować się na oddanie jakości na e5, poczem przy równowadze materialnej wytwarzała się nadzwyczaj trudna dla obu stron i skomplikowana gra.

41. Wd3—e3, Sd8—e6.

Skoczki weszły wreszcie do akcji.

42. Gb3—c2.

Wytworzona pozycja zasługuje na jeszcze jeden diagram. Czarne kilku bardzo efektownymi manewrami wymuszają teraz dalsze uproszczenia i przechodzą do lekko wygranej końcówki.

42. ...Se6—d4! 43. Hc1—a1.

Powtórnie groziło 43. ...Se2+!

43. ...Sf4—e2+! 44. Kg1—g2.

Jeśli 44. Kh2? to 44. ...W:f6!

44. ...Hc7—b7+! 45. Gc2—e4, Sd4—c2!!

Genialna pointe'a!

46. Ge4:b7.

Inne warianty przegrywały jeszcze prędzej, np. 46. W:e2, H:e4+. 47. W:e4, S:a1 i jeśli 48. Wd4? to 48. ...Sb3. 49. We2 (49.Wd1? W:f6! 50. e:f6, c2) Sd4 itd. albo 46. H:c3? H:e4+ i 47. ...S:c3 itd.

46. ...Sc2:e3+!

Oczywiście nie 46. ...S:a1? 47. W:e2.

47. Kg2—h1.

Albo 47. Kh2, Wf2+. 48. Kh1 (48. Gg2? W:g2+. 49. Kh1, Sg3 mat), Wf1+ i dalej jak w partii.

47. ...Wf5—f1+. 48. Ha1:f1, Se3:f1. 49. Gb7—c6+, Ke8—f8. 50. Gc6:b5, c3—c2! 51. Gf6—g5.

Niestety jedyne.

51. ...Sf1—g3+. 52. Kh1—g2, Sg3—e4! 53. Gg5—h6+, Kf8—e7. 54. Gb5—d3.

Skoczek e2 był oczywiście nietykalny ze względu na (54. G:e2) g5! i c2—c1, H.

54. ...c2—c1, H. 55. Gh6:c1, Se2:c1. 56. Gd3:e4.

Po burzy: białe odebrały oba poświęcone piony, ale końcówka jest lekko wygrana dla czarnych, gdyż pion „e" jest bardzo słaby i niemożliwy do utrzymania.

56. ...Sc1—a2. 57. b4—b5, Sa2—c3. 58. Ge4—c6, Ke7—e6. 59. Kg2—f3.

Jeżeli 59. Ge8, to 59. ...Sd5. 60. Kf3, Sc7. 61. Gc6, K:e5 itd.

59. ...Ke6:e5. 60. Gc6—e8, Ke5—e6. 61. Kf3—f4, Sc3—d5+. 62. Kf4—g5. Sd5—c7. 63. Ge8—c6. Ke6—e5. 64. h3—h4.

Albo 64. Kh6. Kf6! z dalszym Sc7—e6—f4 i jeśli h3—h4, to Sf4—h5—g7—f5 itd.

64. ...Sc7—e6+. 65. Kg5—g4, Se6—d4. 66. Gc6—e8.

Groziło 66. ...S:c6 i teraz jednak białym udaje się już wymusić przejście do końcówki pionowej, co jest oczywiście najrostszą drogą do celu.

66. ...Ke5—e6. 67. Kg4—f4, Ke6—e7. 68. Kf4—e4, Ke7:e8. 69. Ke4:d4, Ke8—e7. 70. Kd4—e4, f7—f6 i białe poddały się.

Bardzo interesująca i skomplikowana ta partia, pełna prawdziwie problemowych zwrotów — została odznaczona I nagrodą „za piękność".

(Uwagi: St. Gawlikowskiego)

755

PARTIA SYCYLIJSKA

grana w finale mistrzostwa USA w Nowym Jorku r. b.

dr MENGARINI — RESHEVSKY

1. e2—e4, c7—c5. 2. Sg1—f3, d7—d6. 3. Sb1—c3, Sg8—f6. 4. d2—d4, c5:d4. 5. Sf3:d4, g7—g6. 6. f2—f4.

Kontynuacja bardzo popularna ostatnio w praktyce turniejowej. Główny jej dowcip leży w uniemożliwieniu natychmiastowego 6. ...Gg7, na co nastąpiłoby 7. e5! z wielką przewagą. Jeżeli jednak odpowie czarny właściwie nie widać żadnej korzyści z tego wczesnego natarcia.

6. ...Sb8—c6! 7. Gf1—e2.

Jak wykazały doświadczenia nic tu nie daje 7. S:c6, b:c6. 8. e5, Sd7. 9. Gc4, Sb6 itd.

7. ...Hd8—b6.

Po 7. ...Gg7 gra mogła przejść na znane tory. Reshevsky wybiera ostry i obosieczny ruch, który w tym miejscu, jak się zdaje, nie jest jeszcze dostatecznie zbadany.

8. Gc1—e3!

8. Sb3 byłoby zbyt pasywne. Białe śmiało idą do dzikich i niezwykłych komplikacji bez obawy przed sławnym imieniem przeciwnika. I z psychologicznego i z praktycznego punktu widzenia jest to najlepszy system przeciw przeciwnikowi, którego techniczne mistrzostwo jest przysłowiowe.

8. ...Gf8—g7. 9. e4—e5!

Po uprzednich roszadach posunięcie to jest określane jako korzystne raczej dla czarnego, tu jednakże jest dla niego bardzo niebezpieczne. Na 9. ...d:e5?? np. wygrywa natychmiast 10. S:c6, H:e3. 11. Hd8 mat, lub 10. ...H:c6. 11. Gb5 itd. — Natychmiastowe 9. ...H:b2 jest grubym błędem ze względu na 10. Sd—b5 z groźbą 11. Wb1 i biały wygrywa.

9. ...Sf6—d7. 10. Sd4—f5! Hb6:b2.

Teraz już gra idzie o „cały bank"!

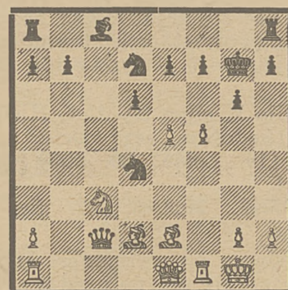
11. Sf5:g7+, Ke8—f8. 12. Ge3—d2, Sc6—d4.

Na natychmiastowe 12. ...K:g7 mogło by nastąpić 13. Sb5! ze śmiertelną groźbą 14. Gc3. Np. 13. ...Sb4. 14. Gc3, S:c2+. 15. Kf2 i wygrywa.

13. 0—0

Na 13. Gd3 mogło by nastąpić 13. ...Sc5 i wytworzyłyby się dosyć niejasne komplikacje.

13. ...Hb2:c2. 14. Hd1—e1! Kf8:g7. 15. f4—f5.

Biały w stylu Morphy'ego ofiarowuje dalszego piona wzamian za otwarcie linii i przekątnych. Czy manewr ten był poprawny przy dokładnej obronie czarnego — pozostaje kwestią sporną.

15. ...d6:e5?

To prowadzi forsownie do przegranej. Nie szło coprawda również 15. ...S:f5 ze względu na 16. We1, Hb2. 17. W:f5! g:f5. 18. Hg3+, Kf8. 19. Gh6+, Ke8. 20. Hg7, Wf8. 21. Gb5 i wygrywa, jak również 15. ...S:e2+. 16. H:e2 z groźbą Gh6+, jest jednak niepojęte dlaczego czarny nie odbił na e5 o wiele naturalniej skoczkiem. Grozi wtedy 16.

...S:e2+ z dalszym 17. ...Hd3 i odparciem ataku białych. Wydaje się, że zarówno warianty powstające po 16. f6+, jak po 16. Gh6+, albo wreszcie kombinowane 16. f6+, e:f6. 17. Gh6+, K:h6. 18. Hh4+, Kg7. 19. H:f6+ prowadzą najwyżej do utrzymania nierozstrzygniętego wyniku. Jest jednak możliwe, że właśnie tego — na swoje nieszczęście — chciał Reshevsky uniknąć.

16. Ge2—c4! Hc2—b2.

Teraz już przeciw groźbie nic innego nie było.

17. f5:g6, Sd7—f6.

Pozycja jest stracona. Po 17. ...f6 wygrywało 18. g:h7 z groźbą 19. Hg3+.

18. g6:f7, Gc8—e6. 19. Gc4:e6, Sd4:e6. 20. Wa1—b1, Hb2—a3. 21. Wb1:b7, Wh8—f8. 22. Kg1—h1!

Aby nie dać przeciwnikowi możliwości wymiany hetmanów po H:e5, Hc5+.

22. ...Wf8:f7. 23. He1:e5.

Teraz materiał jest równy, tylko w pozycji jest maleńka różnica. Atak białego na słabego czarnego króla jest nie do odparowania.

23. ...Wa8—d8.

Poważniejszy opór był jeszcze możliwy po 23. ...Sd8. Np. 24. Wb5, Hd6. 25. He3 — biały stoi wspaniale, ale czarny może się jeszcze bronić. Teraz jest koniec.

24. He5:e6, Wd8:d2. 25. Sc3 — e4, Ha3—e3.

Na 25. ...We2 wygrywało 26. Wb3! Ha5. 27. Wg3+! Kf8. 28. Hc8+, Se8. 29. Wg8+!

26. Wb7:e7, Wd2—d7.

Grane to było prawdopodobnie w straszliwym niedoczasie.

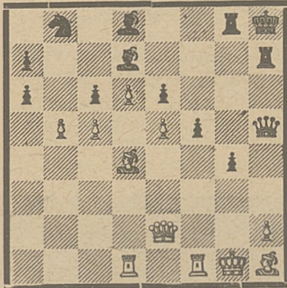
27. He6:f7+ i czarne się poddały.

Niezwykła ta partia kosztowała Reshevsky'ego tegoroczny tytuł Championa USA.

(**Uwagi: międzynarodowego mistrza C. Kottnauera według „Ceskoslovensky'ego Sachu"**).

CIEKAWA POZYCJA

Partia **Gawlikowski — Gadaliński**, grana w I rundzie tegorocznego IX turnieju o mistrzostwo Polski została po 40 pos. czarnych przerwana w poniższej, nadzwyczaj skomplikowanej pozycji:

Ponieważ g4—g3 bezpośrednio jeszcze nie grozi ze względu na wtrącone H:h5, poczym atak czarnych się kończy — białe po krótkim namyśle zapisały najprostsze

41. b5:c6

i teraz analiza domowa miała wykazać czy atak czarnych da się odeprzeć, a wtedy zadecyduje para złączonych pionów białych, czy też pozycja białego króla rozpadnie się i atak czarnych, związany z groźbą g4—g3 (ew. g3—g2!) doprowadzi do jakiegoś bezpośredniego mata.

Kilkanaście godzin trwająca analiza nie wypadła jednak różowo, gdyż niestety, okazało się, że atak czarnych jest bardzo niebezpieczny. — Przede wszystkim zostało ustalone, że czarne odbiją na c6 skoczkiem, a nie gońcem, gdyż natychmiastowe 41... Hh4 (Hh6) po 42. c:d7 (lub 42. c7), np. 42... g3. 43. Wf4, g:h2++ (43... H:h2+. 44. H:h2, g:h2++. 45. Kf1). 44. Kf1 Wg1+! 45. G:g1, h:g1 H+. 46. K:g1, H:h1+. 47. Kf2, Wh2+. 48. Kg3! doprowadzi w najlepszym dla nich razie do remisu przez wieczny szach, który mogą one teraz trzymać.

Odbicia gońcem białe również się obawiały, ze względu na następujący wariant: 41... G:c6. 42. Sf4, Hh4. 43. G:c6, S:c6. 44. Wd2! z wystarczającym zabezpieczeniem skrzydła króla i decydującą przewagę na hetmańskim, np 44... Gg5 (44... S:d4. 45. W:d4, Gg5. 46. c6, g3. 47. h3! G:f4. 48. Wf:f4, H:h3. 49. Hg2 i wygrywa). 45. Ge3! (groziło 45... g3) i nie wolno 45... S:e5? wobec 46. Gd4! z podwójnym atakiem na związanego skoczka, a jeśli 45... g3, to 46. h3! G:f4 (46. ...g2. 47, Wf3! S:e5? 48. Gd4, G:f4. 49. W:f4! itd.). 47. W:f4! H:h3. 48. Hg2! i teraz za pomocą 48... Hh5?! 49. H:c6! g2! 50. W:g2, Hh1+. 51. Kf2, W:g2+. 52. H:g2, Wh2 mogą czarne zdobyć hetmana, ale po 53. Wh4+!! ...natychmiast poddać się.

Mimo to białe szły na dogrywkę z ciężkim sercem, gdyż po najsilniejszym 41... S:c6 został jednak wykryty subtelny co prawda, ale forsownie wygrywający dla czarnych wariant.

Podczas dogrywania nastąpiło

41... Sb8:c6! 42. Gd4—e3.

Konieczne, nie wolno dopuścić do wymiany tego nadzwyczaj ważnego gońca, trzymającego całą pozycję białych.

42... Hh5—h4. 43. Sd3—f4.

Tu nieoczekiwanie czarne zamyśliły się na długo.

Po półgodzinnym namyśle Gadaliński zagrał:

43... Sc6—b4?

i białe odetchnęły: czarne nie znalazły jedynego wygrywającego ruchu, którym był 43... Wg—g7! Czarne przysłoniłyby diagonalę a1—h8, zachowując nadal groźby na linii „h", związane z g4—g3 i grożąc biciem 44... S:e5, poczym partia białych szybko się rozpadała. Nie ratowało 44. Hb2 ze względu na 44... S:e5! z takim np. „dla galerii" dalszym ciągiem: 45. Gd4, Sf3+. 46. G:f3, g:f3. 47. Sg6+, Kg8. 48. G:g7, Hg4+! (nie 48... W:g7?? 49. H:g7+ i 50. S:h4) wraz z 49... W:g7 i białe mogą kapitulować.

44. Wd1—d2!

Białe są już „w domu": pola g2 i h2 są teraz wystarczająco bronione i bateria ciężkich czarnych figur przypomina żywo „niewypał"... Groźba Gb5 nie ma znaczenia, gdyż jakości w takich pozycjach nie liczą się.

44... Gd7—b5. 45. He2—e1, g4—g3. 46. h2—h3, a6—a5.

Zupełnie bezcelowe, ale czarne nie miały odwagi brać jakości, gdyż mi-

St. Gawlikowski (z lewej) i A. Pytlakowski w karykaturze W. Leszczyńskiego.

mo jakości i piona mniej białe bardzo szybko rozstrzygnęłyby partię marszem swych strasznych wolnych pionów.

47. Gh1—g2, Gb5—d7.

Po dalszych 15 minutach namysłu czarne przyznają się do popełnionej omyłki, błędnej oceny pozycji. Ale teraz już białe dochodzą do głosu:

48. Wd2—d4! Sb4—c2.

Jedyne wobec gróźb S:e6 i Sg6+, gdyż czarny hetman nie miał odwrotu.

49. Sf4—g6+, Wg8:g6. 50. Wd4:h4, Sc2:e1. 51. Wh4:h7+, Kh8:h7. 52. Wf1:e1.

Walka jest praktycznie skończona: czarne muszą oddać jednego ze swych gońców, aby powstrzymać białe piony. Nastąpiło jeszcze:

52... Wg6—g7. 53. c5—c6, Gd8—b6. 54. c6:d7, Wg7:d7. 55. Ge3:b6, a7:b6. 56. Gg2—c6, Wd7—d8. 57. We1—b1, Wd8—b8. 58. Kg1—g2 i czarne poddały się.

(Omówienie i analiza St. Gawlikowskiego).

WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA

OKRĘG SZCZECIŃSKI

Dla uczczenia Miesiąca pogłębienia przyjaźni polsko-radzieckiej, klub szachowy TPPR w Szczecinie zorganizował turniej błyskawiczny z udziałem 38 zawodników. I m. zajął Stylo (Gwardia Szczecin) — 18 p. przed Antoniewiczem (Budowlani Szczecin) również 18 p. i Englenderem (ŻTK) — 17 p.

Po turnieju członkowie klubu postanowili jednogłośnie zmienić nazwę klubu na „Klub szachowy im. Czygoryna". Klub ten rozpoczął pierwsze wykłady teoretyczne dla początkujących.

Zakończono w Szczecinie turniej o zdobycie I kat. Wspomnianą kat. uzyskali: Antoniewicz, Stylo, Kuncewicz i Kowaluniec. Za wycofanie się z tego turnieju Prezydium Sekcji Szachów orzekło dyskwalifikację ob. Bryłki do 31.III.1952 r.

Nowopowstała sekcja szachowa przy CPN zwyciężyła w meczu towarzyskim Sekcję szachową przy PPRK Ruch w stosunku 4:3. Założono również nową sekcję szachową przy Zarządzie Portu.

OKRĘG BYDGOSKI

W Toruniu rozegrano turniej błyskawiczny o mistrzostwo miasta. Zwyciężył S. Czerniaków 11½ p. przed A. Borchardtem 11 p. i Z. Trybułą 10 p.

OKRĘG GDAŃSKI

Przebywający na wczasach w Sopocie mistrz A. Tarnowski dał w sierpniu seans gry jednoczesnej w klubie TPPR w Sopocie, z wynikiem + 11 = 3 — 1.

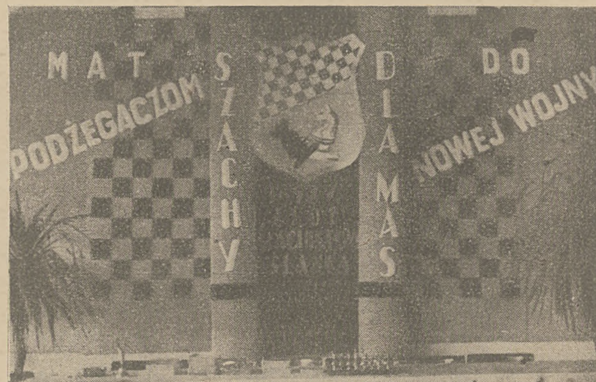
OKRĘG ŁÓDZKI

W drugiej połowie września na część Spartakiady rozegrany został w Łodzi turniej dziesięciu najlepszych szachistów okręgu. Na starcie zabrakło mistrza Makarczyka, grającego w tym czasie w Rumunii — oraz Damańskiego. Przebieg rozgrywek był bardzo interesujący, a walka o pierwsze miejsce toczyła się między mistrzem Gadalińskim, a koalicją młodzieży. Jeszcze na 3 rundy przed końcem prowadził Witkowski o 1½ p. przed trójką konkurentów, jednakże przegrane w 2 ostatnich rundach z Gadalińskim i Panasewiczem zepchnęły go na drugie miejsce. Ostateczne wyniki: 1. Gadaliński (Włókniarz) 7 p. 2 — 3. Witkowski (Włókniarz) i Szymański (Ogniwo) po 6, 4. Panasewicz (Włókniarz) 5½, 5 — 6. Wróblewski (Włókniarz) i Szapiro (Spójnia) po 5 p.

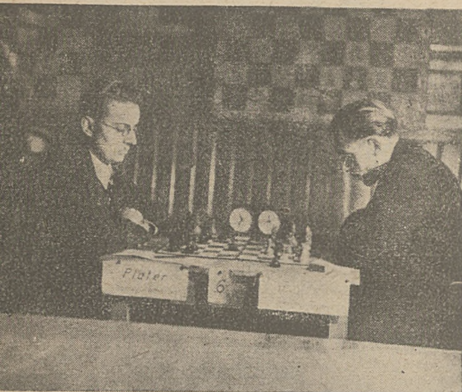
OKRĘG KATOWICKI

Nowy Bytom. W grupie A — Nowy Bytom turniej drużynowy na szczeblu powiatowym dał następujący wynik: 1. Górnik Chropaczów 24½, 2. Górnik Świętochłowice 23½, 3. Górnik Wirek 23, 4. Stal Nowy Bytom 1½, 5. Huta Florian Świętochłowice 17½, 6. Stal Lipiny 10 p.

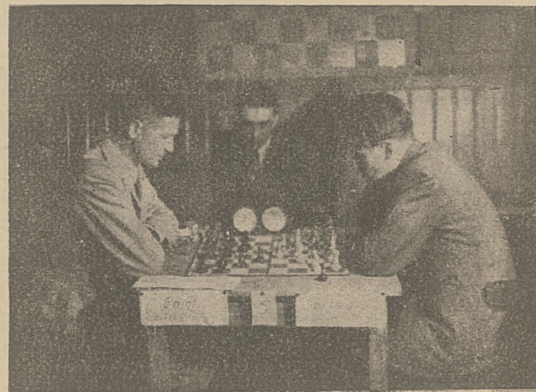
Skoczów. Pierwszy zlot szachistów powiatu Cieszyn zgromadził kilkuset graczy i gości. M. in. przybyli gracze Budowlanych, Chorzów i Kolejarza, Bielsko. Seniorzy Włókna, Skoczów przygotowali dekorację sali.

Wokoło sali rozstawione są na ścianach malowane 32 bierki szachowe wielkości ok. 1 metra. Na czołowej ścianie 2 kolumny z napisem „szachy dla mas" stały na tle szachownic, na których widniał z dala widoczny napis „mat podżegaczom do wojny". W środku herb szachowy i napis: „I Zlot Szachistów".

Dwie partie z mistrzostw Polski w Łodzi Plater—Łuczynowicz i Gniot — Śliwa.

Zlot otworzył kierownik Włókniarza, kol. Bogusz, poczem przemówił kol. Szczurek z Pow. Rady Zw. Zaw., która właściwie zlot ten finansowała i wręczył kol. Małyszowi PKKF, Cieszyn upominek w postaci artystycznego kompletu, za ruchliwą działalność sekcji szachowej w powiecie. Następnie wygłosił referat ob. Bąk, przew. WKKF, Katowice. Komisja sędziowska w osobach Bolesławskiego, WKKF, Katowice, prof. Mykity, MKKF, Bielsko przeprowadziła turniej błyskawiczny systemem szwajcarskim. W wyniku 5 godz. rozgrywek w grupie seniorów „Ogniwo". Cieszyn i „Budowlani" Chorzów zdobyli taką samą ilość punktów. 3 m. zajęła drużyna „Budowlani" Goleszów, a 4 m. Kolejarz, Bielsko. Udział brało 12 drużyn. Drużyn juniorów było pięć. Zwyciężyli juniorzy Kolejarza, Bielsko przed LZS-em Marklowice. 3 m. Włókniarz, Skoczów.

Katowice. Odbyte zebranie plenum sekcji WKKF postanowiło rozpocząć sezon w myśl wskazań i wytycznych GKKF, na podstawie których opracowano szczegółowy plan pracy na okres do grudnia 1952 r.

MKKF, Katowice na swoim pierwszym posiedzeniu w sprawie rozpisanych przez WKKF drużynowych mistrzostw powiatowych zawiadomiło zebranych, że na terenie miasta działa ok. 40 sekcyj szachowych, z czego 19 zgłosiło się do mistrzostw z pełnymi drużynami w myśl regulaminu GKKF.

WDKZZ zorganizował wielki turniej drużynowy o mistrzostwo Zw. Zaw. Turniej przeprowadzono systemem pucharowym w ciągu 2 niedziel. I m. zdobyła drużyna WDKZZ, Katowice. II m. Górnik, Radzionków, który już w pierwszej rundzie wyeliminował Górnika, Katowice. III m. zajął Górnik, Rybnik, IV m. Kolejarz, Katowice, a V m. Spójnia, Katowice.

Gliwice. Do symultanistów — członków prezydium WKKF prócz Byrtka, Wilczka i Usadnika dołączył się m. in. z b. dobrym wynikiem gracz kat. III Kleis, ZZK, Gliwice. W 4 symultankach zorganizowanych w Szczawnie Zdroju (Domu Kultury i Domu Zdrojowym) uzyskał on z 50 gier 41 wygr., 5 przegr., 4 remisy. W czasie tych imprez zebrano ok. 120 zł na rzecz odbudowy Warszawy.

Szopienice. Dla uczczenia miesiąca Przyjaźni Polsko-Radzieckiej Technikum Hutnictwa Metali Nieżelaznych urządziło masowy mecz z Państw .Szk. Zaw. w Sosnowcu. Gra toczyła się na 44 szachownicach. Zgromadzona młodzież śledziła z wielkim zainteresowaniem przebieg poszczególnych partyj. Zwyciężyli goście w stos. 24:20.

Zaznacza się, że zawody były pierwszą tego rodzaju imprezą szkolną, zgromadzając aż 88 czynnych szachistów-uczniów, co świadczy o wielkim zainteresowaniu się tą grą całej młodzieży na terenie Śląska. Przypuszczamy, że zawody te będą bodźcem do zorganizowania masowych zawodów i w innych ośrodkach.

DOSZ katowicki zaangażował instruktora szachowego, który organizuje życie szachowe we wszystkich szkołach zawodowych na terenie województwa katowickiego. Instruktor odwiedził już kilkadziesiąt szkół zakładając i reaktywując sekcje szachowe przy SKS-ach. Najsilniejszą jest sekcja SKS, Sztubak, Bytom.

Bytom. W ślad Szopienic poszło Technikum Budowlane, Bytom rozgrywając mecz masowy ze Szkołą Zasadniczą. Wynik 29:11. Po meczu instruktor DOSZ-u ob. Szyler rozegrał symultankę wygrywając ją w stosunku 21:2.

Chorzów. W miesiącu przyjaźni Polsko-Radzieckiej najruchliwszym był MKKF, Chorzów.

Konstal zorganizował symultankę ob. Bolesławskiego zakończoną wynikiem 16,5:10,5. W Unii junior Hucz wygrał symultankę 8:4, a najaktywniejsza w tym czasie sekcja Budowlanych prócz gier mistrzowskich ma na swoim koncie następujące wyniki:

Budowlani — Huta Florian 11:7, Budowlani — Konstal 11,5:11,5, Budowlani II — Ogniwo 10:4, Budowlani II — Harmonia 6,5:3,5, Budowlani II — Konstal II 4,5:1,5, Budowlani II — Harmonia 4:2, junior rzy Budowlanych — Szkoła VIII 4:2, a junior Gabryś pokonał swoich kolegów juniorów 8:1.

Sprostowanie. W czwórmeczu II Lig najlepszy wynik na I szachownicy osiągnął Jasieniak, Bielsko, a Szmigielok był drugim.

Przewodniczący sekcji szachowej MKKF ob. Paleski Wł., jest również amatorem-fotografem. We wszystkich licznych gazetkach ściennych tut. sekcyj są jego zdjęcia, a ostatnio MKKF wydaje własne „Fotogazetki", które wystawione w oknie wystawowym najruchliwszej ulicy miasta są dobrą propagandą szachów wśród najszerszych mas.

Sosnowiec. Rewanżowy szkolny mecz masowy odbył się w Sosnowcu pomiędzy Zas. Szkołą Zawod., a Technikum Hutn. Met. Nieżel. w Szopienicach. Rewanżowe to spotkanie zgromadziło młodzież obu szkół. Tym razem zwyciężyli uczniwie z Szopienic w stosunku 25:20. W rozgrywce uczestniczyły również i dziewczęta.

Gorzyce pow. Rybnik: Do LZS Osiny przyjechali ich opiekunowie z Koksowni, Knurów, by w akcji współpracy z wsią rozegrać mecz ze znanymi szachistami Osin. Osiniacy pod kierunkiem swego mistrza Musioła J. nauczyli się jednak już dosyć dużo, to też oni właśnie pokonali swych miłych gości choć nikłą różnicą jednego punktu. Grano m. in. na 4 stolikach, które Koksownia podarowała LZS, Osiny.

Na serdeczne przywitanie odpowiedzieli goście przyobiecując stałą współpracę i dalszą pomoc.

ŻYCIE SZACHOWE W ZSRR

Turnieje kobiece.

W Wilnie, Odessie i Krasnodarze zakończyły się półfinały mistrzostw kobiecych ZSRR. Do finału zakwalifikowały się: w grupie wileńskiej — W. Biełowa (Leningrad), M. Filanowska (Swierdłowsk), W. Tichomirowa (Moskwa), S. Podwojna (Nowosybirsk) i B. Wajsberg (Kijów). W grupie odeskiej: S. Rootare (Tallin), E. Bykowa (Moskwa), L. Wolpert (Leningrad), B. Krezberg (Moskwa) i T. Machinia (Kijów). W grupie krasnodarskiej: O. Rubcowa, O. Ignatiewa i N. Wojcik (Moskwa), E. Bigłowa (Leningrad) i J. Gurfinkel (Rostow n. Donem).

Sukcesy mistrza Suetina.

Szachowa organizacja Gruzji przeprowadziła w Tbilisi interesujący turniej treningowy, w którym wzięło udział 10 mistrzów i 6 gruzińskich kandydatów na mistrzów. Po zaciętej walce wspaniały sukces uzyskał młody mistrz A. Suetin (Tuła). Nie poniósłszy ani jednej porażki, zdobył I miejsce z 11½ punktami, wyprzedzając o 2 punkty pozostałych współzawodników, którymi byli: 2 — 3. T. Petrosjan i A. Bannik (9½), 4—6. Aronin, Kasparian i Sziszow (Tbilisi po 8½.

Po 8 punktów uzyskali mistrzowie Furman i kandydaci Pircchaława i Gurgenidze (Tbilisi); ten ostatni pokonał przy tym mistrzów Nowotelnowa, Aronina, Lipnickiego i Bannika. Zamykają tabelę Nowotelnow i Goldberg (po 7½), Lipnicki (6½), kandydaci: Giorgadze i Błagidze po 5 i kandydat Karseładze (wszyscy z Tbilisi) 4½ i mistrz Kamyszow — 4 p.

Wyróżnienie problemisty.

Komitet do spraw kultury fizycznej i sportu przy Radzie Ministrów ZSRR nadał W. N. Płatowowi specjalną odznakę „wybitnego pracownika kultury fizycznej". Płatow, który skończył niedawno 70 lat, został odznaczony za zasługi w dziedzinie kompozycji szachowej.

Na XIX championacie ZSRR.

KRONIKA ZAGRANICZNA

CZECHOSŁOWACJA

W Pradze i Spindlerowym Młynie będą przeprowadzone tygodniowe kursy dla instruktorów szachowych. Przeszkoleni instruktorzy zorganizują następnie podobne kursy w swoich okręgach.

Związek dziennikarzy czechosłowackich zorganizował spotkanie swych członków z L. Pachmanem, zwycięzcą turnieju w Marianskich Lazniach. Pachman wygłosił referat o organizacji mistrzostw świata, omówił odbyty mecz Botwinnik — Bronstein, a następnie — dał seans gry jednoczesnej przeciw 19 dziennikarzom z wynikiem + 16 = 2 — 1.

BUŁGARIA

Turniej o mistrzostwo Bułgarii został rozegrany w Sofii między 6 — 30 października. Rezultaty: 1—3. Cwetkow, Bobocew i Minew po 10½, 4—5. Milev i Pldiewsky po 10, 6—8. Neykirch, Iwanov i Petrov A. po 8½, 9. Bobekov 8, 10—11. Karastojczew i T. Petrov po 7½, 12—14. Popov, Filczew i Meczerov po 6½, 15. Andrejev 6, 16. Filanov 5½, 17. Piskov 5.

RUMUNIA

W rozegranych turniejach półfinałowych zakwalifikowali się do finału: w Bukareszcie — Seimeanu, T. Ichim i Gavrila. W Timisoara: Erdelyi, Tyroler i Alexandrescu. W Cluj: Flondor, Cretulescu i Voiculescu. W Targa Mures: St. Szabo, Radulescu i Ciocaltea.

W kobiecym turnieju o mistrzostwo kraju zwyciężyła M. Albulet (15½ p. z 19), przed Andreescu, Szatmary, Haberman, Pentek, Taranow itd.

AUSTRIA

Szachiści austriaccy rozegrali szereg spotkań międzynarodowych z następującymi wynikami: Wiedeń — Wenecja 10½ : 5½, ASV Bern — Hietzing (Wiedeń) 4½ : 17½, Sochaux (Francja) — Hietzing 1½ : 9½.

SZWECJA

Mecz o tytuł mistrza kraju między Stoltzem a Johanssonem wygrał Stoltz w stosunku 3 : 1.

WIELKA BRYTANIA

Mały turniej międzynarodowy w Dublinie wygrał Wade przed Fullerem i Maherem.

Mecz Heidenfeld — Wade wygrał pierwszy w stosunku 5 : 4.

CHILE

Rezultaty turnieju mistrzowskiego: 1. R. Letelier 9, 2. W. Ader 8½, 3. Jauregui 7½.

PARAGWAJ

Odbył się tu mecz o tytuł mistrza kraju, w którym dotychczasowy posiadacz C. Almeida zwyciężył A. Paniagua 5 : 3.

ŚMIERĆ ALECHINA

Pod tym tytułem „Deutsche Schachzeitung" w Nr. 1 z października 1951 r. publikuje szczegóły śmierci dr. Alechina, dwukrotnego mistrza świata. Wiele pisano już o Alechinie. Życie jego było niepozbawione błędów, wynikających ze słabości charakteru. ale jednocześnie było życiem człowieka obdarzonego geniuszem szachowym, którego twórczość w tej dziedzinie podziwiał i nadal podziwia cały świat.

Jaki jest los jednostek, wyrzekających się swego narodu i szukających kariery na emigracji pokazała nam niejednokrotnie historia. Tragedia samotności i nędzy, obojętności świata i utraty celu w życiu była również udziałem Alechina.

Pragnąc podzielić się szczegółami śmierci tego genialnego szachisty, dotąd nieznanymi szerszemu ogółowi, podajemy dosłownie tekst artykułu zamieszczonego w „Deutsche Schachzeitung".

Były mistrz świata dr. Alechin zmarł 22 marca 1946 r., a więc w czasie kiedy w Niemczech nie wychodziły jeszcze pisma szachowe, co było powodem, że bliższe okoliczności jego śmierci pozostały nieznane. Podajemy obecnie tekst listu, który jest wyrazem tragedii ostatnich godzin wielkiego mistrza. On, który swymi partiami i kombinacjami wprawiał w zachwyt tysiące ludzi, zmarł w biedzie i rozpaczy. Tak jak i Morphy zwątpił o życiu, jak Schlechter i Lasker musiał walczyć z nędzą na zakończenie swej bezprzykładnej kariery. Czyżby to miał być los wszystkich wielkich wybrańców Caissy? (Red. „Deutsche Schachzeitung").

(Od Redakcji. I dziś znane są przykłady wegetowania przez wielu mistrzów szachowych w krajach kapitalistycznych, podczas gdy w ZSRR, w kraju socjalistycznym, mistrzowie szachowi cieszą się szacunkiem, miłością i opieką narodu i państwa).

Do Redakcji „Deutsche Schachzeitung"

Pietyzm, który przemawia z załączonego poniżej listu dr. Wiedera, musi każdego — w czasach, w których tak mało spotyka się między ludźmi miłości i szlachetności — poruszyć do głębi. Sądzę, że bezspornym obowiązkiem naszym jest ten list opublikować. Nikt nie może nie wczuć się w tragedię Alechina, niezależnie od tego jaki go z nim łączy stosunek osobisty. Spór o osobę Alechina i sąd o nim staje się coraz mniej ostry — a poprzez nienawiść i pochwały opinii sylwetka wielkiego mistrza gry szachowej pozostanie wiecznie żywa, tak długo jak długo grać będziemy w szachy.

Alfred Brinckmann

Leverkusen, 6,7,1951

Wielce Szanowny Mistrzu Brinckmann!

Niejeden z nas wraca myślą do pełnych blasku najlepszych lat Alechina, kiedy jego grę opromienioną pięknem i genialnością podziwiał cały świat szachowy, kiedy można go było widzieć uczestniczącego w turniejach, a potem cieszyć się opracowanymi przez niego książkami turniejowymi, które stale zaliczają się jeszcze do najlepszych dzieł literatury szachowej. Z pełną satysfakcją stwierdziłem, że również Botwinnik ocenia w pełni wielkie zasługi swego poprzednika. Tembardziej bolało mnie, że tragiczna śmierć Alechina znalazła w swoim czasie tak mało zrozumienia w niemieckich kołach szachowych, w czasie — kiedy trzeba stwierdzić — nie było jeszcze regularnych wydawnictw szachowych i materialne kłopoty absorbowały również i szachistów ponad wszystko inne.

Kiedy byłem niedawno w Lizbonie, nie mogłem się oprzeć chęci zebrania bliższych wiadomości o okolicznościach zgonu Alechina. Wiadomość podana w swoim czasie przez prasę codzienną, że Alechin udławił się kawałkiem mięsa wydała mi się całkowicie nieprawdopodobną. Przesyłam Panu w załączeniu wszystko co udało mi się zebrać odnośnie śmierci Alechina w Lizbonie. Zwracam się do Pana, żywiąc przekonanie, że właśnie Pan najlepiej potrafi zużytkować zebrany materiał, to znaczy przekazać go miłośnikom szachów.

Obydwa załączone artykuły pojawiły się w pismach portugalskich „O Seculo" i „Diario di Noticias" w marcu 1946 r. Dzięki pismu „O Seculo" otrzymałem również reprodukcję pośmiertnego zdjęcia Alechina, dokonanego w jego pokoju kiedy to w dniu 25 marca 1946 r. znaleziono go nieżywego. Nie trzeba być żadnym fachowcem aby odrazu stwierdzić, że to nie mogła w żadnym wypadku być śmierć z udławienia się. Wg. oświadczeń mego znajomego aptekarza Moscha z Lizbony i zamieszkałego tam również innego Niemca Schneidra, który należał do związku szachowego, jest o wiele prawdopodobniejsze, że Alechin szukał śmierci samobójczej przy pomocy środków nasennych.

Wysunięte zostały przypuszczenia, że Alechin nie mógł wrócić do Francji ze względu na kolaborację z Niemcami w czasie okupacji. Żona jego, która żyła we Francji nie otrzymała zezwolenia na wyjazd do Portugalii. W ten sposób został odcięty od świata w Lizbonie, gdzie tylko od czasu do czasu otrzymywał możliwość zarobku przez dawanie simultanów i spędzał resztę dni swoich w samotności, pełen depresji i melancholii. Wiadomość, że udławił się kawałkiem mięsa została prawdopodobnie dlatego lansowana przez prasę, aby ukryć fakt samobójstwa, które uniemożliwiłoby na terenie Portugalii honorowy pogrzeb.

Ponieważ Alechin nie miał rodziny, ciało jego pozostawało przez 3 tygodnie niepochowane, póki nie zostało w dniu 16 kwietnia 1946 r. umieszczone prowizorycznie w grobie rodzinnym jednego z kierowników związku szachowego w Lizbonie, Manuela Esteves. W spisie zmarłych spoczywających na cmentarzu w Lizbonie znalazłem następującą notatkę:

Aleksander Alechin

Zmarł 24.III.1946 r., pochowany 16.IV. 1946. Reg. Nr 1910/946, grób 5884 rodzinny Ferreira de Almeida*. Miejsce grobu. Ulica 4, róg ulicy sąsiednie 29

Tu chciałbym zauważyć, że w Portugalii nie chowa się zmarłych w ziemi, lecz umieszcza się ich w zamykanych marmurowych domkach, gdzie spoczywają przeciętnie około 5 lat.

Z szachowym pozdrowieniem *Dr M. Wieder.*

Następują teraz dwa przekłady z gazet portugalskich z roku 1946.

Pogrzeb Alechina, Szachowego Mistrza Świata, nastąpi pojutrze

Jutro nastąpi autopsja zwłok zmarłego w Estoril szachowego mistrza świata dr. Alechina, a przypuszczalnie pojutrze pogrzeb.

W sobotę wieczorem prosił sławny szachista aby podać mu obiad do pokoju i aby go do godziny 11 następnego dnia nie niepokoić.

O tej też godzinie znalazła pokojowa jego ciało spoczywające na krześle przy stole, na którym stało jeszcze pożywienie z dnia poprzedniego. Dr Alechin musiał więc nagle umrzeć przy jedzeniu. W ostatnich czasach życie jego płynęło bardzo nieszcześliwie, zdala od żony, którą ubóstwiał i którą zawsze uważał za źródło swoich powodzeń. Musiał się z nią rozstać w momencie kiedy Niemcy okupowali Francję, starając się napróżno sprowadzić ją do Lizbony. Dr Alechin stał niemal w dniu śmierci w obliczu rozmów z pewnym księdzem aby przejść z wyznania protestanckiego na łono Kościoła Katolickiego.

(Umieszczone w tym miejscu zdjęcie posiadało następujące wyjaśnienie Red.).

Alechin spoczywa w ramionach śmierci przy stole, do którego zasiadł by spożyć obiad. W najbliższej odległości szachownica, jego wierna towarzyszka i pole zwycięskich walk. W pobliżu otwarta książka „Vers l'Exile", Małgorzaty Sothern. Ostatnia strona tej książki, na której spoczywały oczy wielkiego mistrza, zawierała te melancholijne słowa: „To jest los tych wszystkich, którzy żyją na emigracji..." Tak umarł Alechin.

Dr Aleksander Alechin

Pogrzeb wielkiego szachisty stał się załobnym zgromadzeniem. W dniu dzisiejszym pośmiertne szczątki światowej sławy mistrza szachowego dr. Alechina zostały prowizorycznie pochowane w grobie szachisty Manuela Estevesa na cmentarzu Św. Jana, gdzie będą spoczywać póki nie będzie można ich przewieźć do Francji. Pogrzeb miał charakter świecki, gdyż okoliczności nie pozwoliły na uroczystość kościelną. Urna pokryta czarnym suknem o srebrnym hafcie stała w kaplicy cmentarza.

U stóp urny leżał przepiękny wieniec z róż i lewkonii ufundowany przez Portugalski Związek Szachowy, który organizował pogrzeb, pokrywając wszystkie koszty.

W pogrzebie wzięli udział: (tu następuje wyliczenie szeregu nazwisk).

Inżynier Edward Pellen przemawiając w imieniu Portugalskiego Związku Szachowego podkreślił w krótkim przemówieniu niezwykły talent zmarłego, który zdobył dwukrotnie mistrzostwo świata. Przypomniawszy najważniejsze daty i osiągnięcia dr. Aleksandra Alechina mówca zakończył swoje przemówienie zapewnieniem, że pamięć o Zmarłym nigdy nie zaginie.

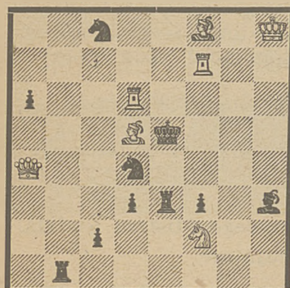
---

* Obecny właściciel: Manuel Esteves.

DZIAŁ PROBLEMÓW

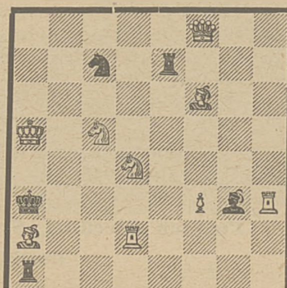
Listy prosimy adresować: GKKF Sekcja Szachów, Warszawa, Rozbrat 26 z dopiskiem „Problemy"

875. L. Larsen
Espe

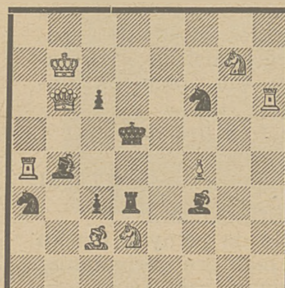
2×

876. A. Mari
Ferrara

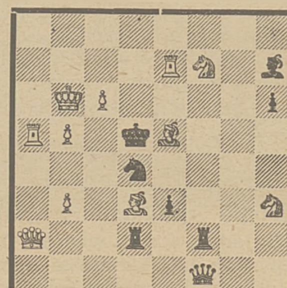
2×

877. M. Panek
Bielsko

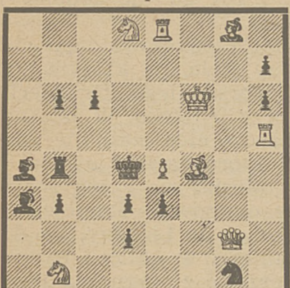
2×

878. E. J. Pniak
Bielsko

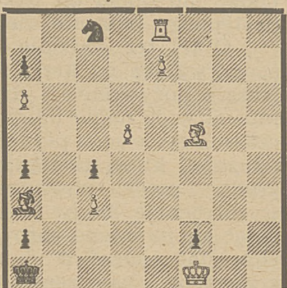
2×

879. Schneider — Vilmos
Budapeszt

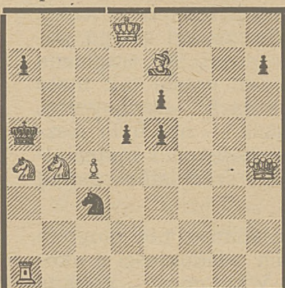
2×

880. S. Limbach
Częstochowa

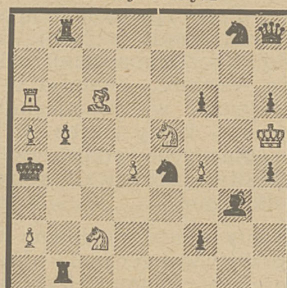
3×

881. L. Knotek
Praga
pośw. M. Wróblowi

3×

882. W. Suchodolski
Nowy-Tomyśl

3×

MIROSŁAW HAVEL 1881—1951

W dniu 7 listopada ukończył 70 lat życia znakomity problemista praski Mirosław Havel. Jego nazwisko jest zbyt dobrze znane szachistom, aby je trzeba było przypominać. Jeden z twórców świetnych tradycji szkoły czeskiej, kompozytor wielu doskonałych problemów, laureat licznych konkursów międzynarodowych, współpracownik od wielu lat polskich czasopism w ogólności, a „Szachów" w szczególności.

Pierwszy problem Havla był publikowany w 1898 r. Do dziś dnia skomponował on około 1400 prac, z czego lwia część to trzychodówki (około 900). Brał on często udział w konkursach, w których otrzymał 44 pierwsze nagrody, 81 dalszych nagród oraz około setki innych wyróżnień.

Havel jest specjalistą w zadaniach echowych, które realizuje z dużym znawstwem i umiejętnością. Redagował on też wiele działów szachowych od roku 1921, obecnie jest redaktorem „Szachowe umeni", dodatku problemowego do oficjalnego miesięcznika Ceskoslovensky Sah. W zbiorze książek A. C. White był opublikowany wybór najlepszych kompozycji Havla.

Reprodukujemy kilka jego mistrzowskich prac z różnych okresów, przypominamy przede wszystkim jego prace dawniejsze, które są znane naszym Czytelnikom. Rozpoczynamy od klasycznej już dziś miniatury.

883. 1. Hd1! Kh2 2. Sf3+, Kh3 3. Hd7×; g1S! 2. Sf2+, Kh2 3. Hd6×; g1H 2. Hf3+, Kh2 3. Hh5×. Autor przeprowadził echo kameleonowe w miniaturze, przy dorabianiu figur. Osiągnięcie wcale niełatwe.

884. 1. He8! gr. 2. Ha4, Ke2 3. Se1×; Gc7 2. Hc6, Ke2 3. Sf4×; Sd7 2. Hg6, Ke2 3. Sh4×. Hetman chwyta coraz to inne dalekie pole królewskie, stąd powstają różnice w siatkach matowych. Konstrukcja doskonała.

885. 1. Hf8! gr. 2. Wf6! Kd4 3. Wf4×; Sc6 2. Sd5! Wf8 3. Sg3×; Se5 2. Wd4+, Kd4 3. Hb4×. Kompozycja strategiczna najlepszego stylu z cichą i głęboką grą oraz matem ze związaniem skoczka.

886. 1. Hb6, gr. 2. Sa5+, Kd3 3. Gc4×; Gf7! 2. Gh6! Kd3 3. Sc1×; Hf7 2. Gf4! Kd3 3. Sc1×. Wyłączanie czarnych figur po szkodliwej przesłonie lub zejściu z linii jest treścią tej interesującej kompozycji.

Miroslav Havel jest dziś w pełni sił twórczych, spodziewamy się, że skomponuje jeszcze niejeden problem wartościowy. Jubilatowi składamy serdeczne życzenia wielu lat twórczych w zdrowiu i pomyślności.

KONKURSY ROZPISANE

PANORAMA — nieformalny konkurs na 2×. Termin 1.II. 1952. 3 nagrody. Adres: J. B. Santiago, Rua Guajajaras 860, Belo Horizonte, Brazylia.

THE MELBOURNE CHESS CLUB ogłasza międzynarodowy konkurs na 2× z terminem do 31.XII. 52 r. Sędziowie: dr A. Chicco i A. Goldstein, 3 nagrody. Adres: The Melbourne Chess Club, 109 Flinders Lane, Melbourne, Australia.

THE WEEKLY TIMES, nieformalny roczny konkurs na rok 1952, 3 nagrody. Adres: The Weekly Times, Flinders Street, Melbourne. Sędzia A. Goldstein.

BERGENS SCHAKKLUB. Z okazji 50-lecia istnienia klubu został rozpisany konkurs na 2× (sędzia Bj. Blikeng) i 3× (sędzia J. Scheel). Po 3 nagrody w grupie. Termin 30.III. 52 r. Adres: Johs Stordahl, Bergen, Norwegia.

BRITISH CHESS FEDERATION, doroczne konkursy, a to: 68, na trzychodówki, sędzia G. Chandler, 69, na dwuchodówki, sędzia S. Sedgwick i 70 końcówki, sędziowie Blandford i Lommer. Po 4 nagrody, w grupie. Termin 29.II.52 roku. Adres: S. W. Eckett 21 Pentlow Way, Buckhurst Hill, Essex. Anglia.

KOKURS ROZWIĄZANIOWY

Począwszy od numeru styczniowego wznawiamy konkurs rozwiązaniowy w nieco innej formie. Ale najpierw należy załatwić sprawy zaległe. Otóż Redakcja postanowiła przyznać 8 nagród za dotychczasowe wyniki. Laureaci naszych konkursów w ciągu miesiąca grudnia otrzymają zaległe nagrody. Lista zwycięzców przedstawia się następująco: F. Cieślak, Pruszków, J. Kubiatowski, Warszawa, K. Motyka, Rzeszów, A. Niklas, Gdańsk, T. Płaczek, Świętochłowice, B. Starzycki, Lublin, J. Stępień, Warszawa i B. Zaborowski, Zduńska-Wola.

Od nowego roku będziemy premiować co miesiąc dwa najlepsze wyniki, przy równej ilości punktów decydować będzie jakość rozwiązania. Regulamin konkursu rozwiązaniowego jest następujący:

1. Do konkursu zaliczają się jedynie zadania oryginalne, przeciętnie 8 prac w numerze.

2. Za każde prawidłowe rozwiązanie czy to autorskie, czy uboczne przyznaje się tyle punktów, ile posunięć liczy problem, a więc 2 p za 2×, 3 p za 3× itd.

3. Za dowód nierozwiązalności — 5 p.

4. Za wykrycie antycypacji, czyli podanie innego podobnego zadania — 3 p. Częściowe podobieństwo, które nie dyskwalifikuje pracy nie będzie honorowane.

5. **Duale, częściowo uboczne itp. nie są punktowane.**

6. Oceny prac, o ile przyniosą coś ciekawego będą publikowane z wymienieniem nazwiska Czytelnika.

7. W 2× wystarczy podanie wstępu, w 3× należy podać główne warianty wraz z drugim posunięciem białych.

8. Rozwiązania z każdego numeru prosimy podawać na osobnych kartkach, co ułatwia sprawdzenie poprawności rozwiązań.

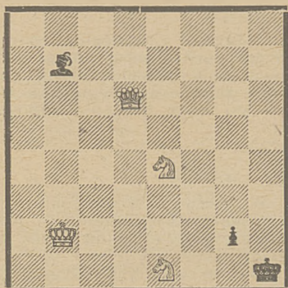
9. Rozwiązania należy nadsyłać najdalej do 2 miesięcy od ukazania się numeru, do koperty z rozwiązaniami proszę nie dołączać żadnej innej korespondencji. Kopertę zaopatrzyć w napis „Konkurs rozwiązaniowy".

10. Rozwiązania należy kierować do Redakcji „Szachów" z dopiskiem „Problemy".

Liczymy, że wszyscy dawni nasi rozwiązujący wezmą udział w konkursie.

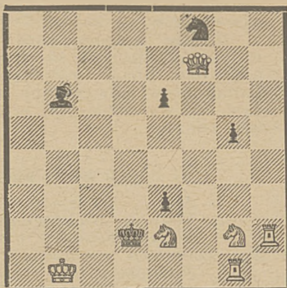
M. H A V E L

883. Bohemia 1904

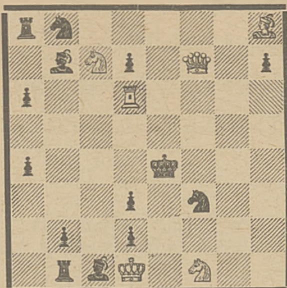
3×

884. I nagr. Czeski Zw. Szach. 1920

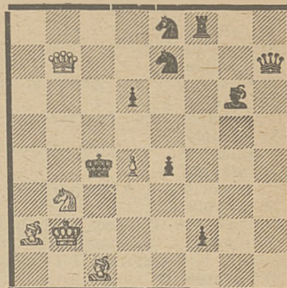
3×

886. I nagr. Göteborgs Schacks. 1919-21

3×

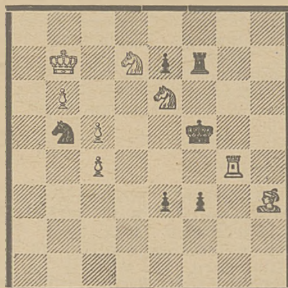
Trollhattan 1930
886. I - II nagr.ex ae.

3×

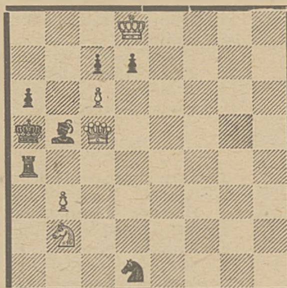
Jerusalem Post — EL HAMISHMAR 1951/I

887. A. Jarosławcew
I nagroda

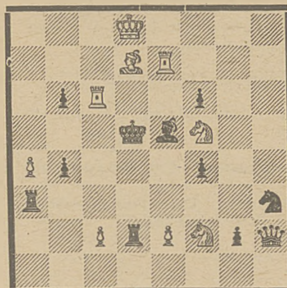
3×

888. dr M. Palkoska
wzm. zaszcz. ex ae.

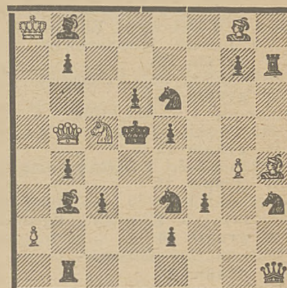
3×

889. E. A. Wirtanen
wzm. zaszcz. ex ae.

3×

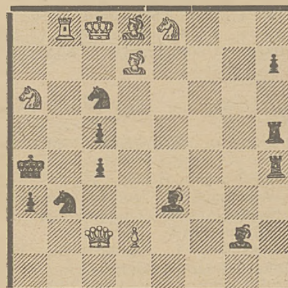
890. F. Metzenauer
wzm. zaszcz. ex ae.

3×

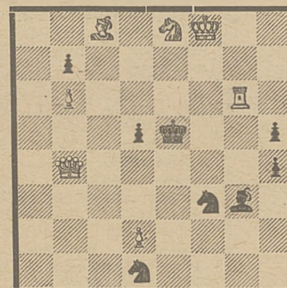
SCHACH — MAGAZIN 1950

891. C. Andrade
wzm. zaszcz. ex ae.

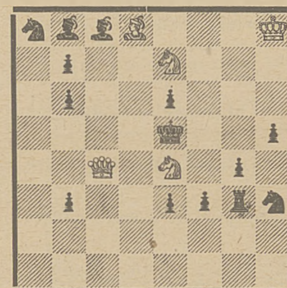
3×

892. J. Vasta
I nagroda

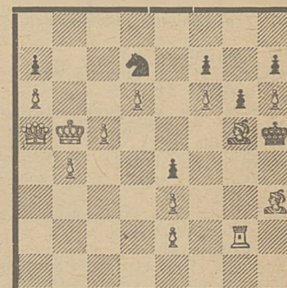
3×

893. V. Pachman
II nagroda

3×

894. M. Wróbel
2 wzm. zaszcz.

3×

ROZSTRZYGNIĘCIA KONKURSÓW

JERUSALEM POST — EL HAMISHMAR 1951/I

Trzychodówki.

Na konkurs wpłynęło zaledwie 16 kompozycji, poziom konkursu był przeciętny, brak było wybitniejszych problemów. Wyróżniłem pięć następujących trzydniówek.

I nagroda — A. Jarosławcew (nr 887).

Niewątpliwie najlepsza kompozycja w konkursie. Ma ona dobry wstęp, narażający króla na szachy oraz trzy warianty, zakończone różnymi wzorami matami. Wprowadzenie baterii nadało pewną oryginalność tej nieskomplikowanej pracy.

Wzmianka zaszcz. ex ae. — dr E. Palkowska (nr 888).

Blokowanie pola b4 i trzy wzorowe maty stanowią treść kompozycji. Szkoda, że wstęp jest słaby.

Wzmianka zaszcz. ex ae. — E. A. Wirtanen (nr 889).

Problem strategiczny o dwu wariantach z biciem w przelocie, szkodliwością są przesłony czarnych figur.

Wzmianka zaszcz. ex ae. — F. Metzenauer (nr890).

Bardzo bogata, ale szablonowa trzychodówka z żywą grą dwu białych baterii.

Wzmianka zaszcz. ex. ae. — C. Andrade (nr 890).

Cztery przecięcia „Nowotnego" na polach e4, d5, g4 i d4. Gdyby nie dual po 1... Gd5 2. d4 i 2. Sd5 pracy tej przyznałbym również nagrodę.

Sędzia konkursu

Warszawa, wrzesień 1951 r. M. Wróbel

SCHACH — MAGAZIN 1950

Konkurs roczny wiedeńskiego miesięcznika zakończył się sukcesem czeskich problemistów, którzy zdobyli trzy pierwsze nagrody.

I nagroda — J. Vasta (nr 892).

Piękne wariantowe zadanie o trzech wzorach siatkach matowych i niespodziewanym wiązaniem czarnego skoczka w pozycji matowej. Rozwiązanie: 1. Sf3, gr. 2. Hd6+, Kd6. 3. Sd7x; Sd4. 2. Wg5+, Kf4. 3. Wf5x! Se3. 2. Hc3+, d4. 3. Hc7x.

II nagroda — V. Pachman (nr 893).

Również interesująca kompozycja, utrzymana w klasycznym stylu. Zwraca uwagę trudny do znalezienia wariant po 1... Sc7! Rozwiązanie: 1. Sd6! gr. 2. He4+; Gd6. 2. Sg6+, Kf5. 3. Hd3x; Sf2. 2. Hf4+, Kf4. 3. Sg6x; Sc7! 2. Sef5! ef5. 3. Sf7x!

III nagroda — J. Vasta — 3kSG2 — 3G2K1 — 2pW2sp — 2p1s3 — 4g3 — 3p4 —6p1 — 3H4 — 1. Hg4, gr. 2. Gc6+; Gf5. 2. Ha4; Sg4. 2. Ge6+. Konstrukcyjnie dobrze wykonane, sam jednak pomysł jest mało oryginalny, a siatki matowe znane.

1 wzm. zaszcz. A. Piatesi.

2 wzm. zaszcz. M. Wróbel (894).

Rekordowa kompozycja o złożonym pomyśle. Występuje tu trzykrotna poprawiona obrona czarnego skoczka, co prowadzi do otwarcia linii białego H. W posunięciu matującym pojawia się temat B kombinacji liniowej. Układ zadania ciężki świadczy o trudnościach konstrukcyjnych. Rozwiązanie 1. Ka4! Sc5+. 2. Ka3; Se5. 2. c6; Sf6. 2. Hd8! Sb6+. 2. cb6.

3 wzm. zaszcz. — dr E. Palkoska.

Sędzia dr H. Lepuschütz.

GRA KORESPONDENCYJNA

WYNIKI ROZGRYWEK

W grupie 3
Martyniak ½ : ½ Urban, Martyniak 2 : 0 Mazoń
W grupie 4
Jędrzejewski 2:0 Zieliński, Jędrzejewski 2:0 Kwiatkowski
W grupie 5
Turowiecki 2:0 Piątkowski.
W grupie 7
Pałłasz 1:0 Czucharski.
W grupie 8
Prochownik 1:0 Swinarski.
W grupie 9
Nowak 2:0 Brydak, Fijałkowski 2:0 Brydak, Fijałkowski 2:0 Gluziński, Kobuszyński 2:0 Brydak, Kobuszyński 2:0 Gluziński, Kobuszyński 1:0 Łysiak.
W grupie 10
Andrusieczko 1:1 Hoja, Kupis ½:1½ Ostrowiński, Hoja ½ : ½ Kupis, Ostrowiński 2:0 Grzesiak, Hoja 0:2 Ostrowiński, Ostrowiński 1:0 Nanik.
W grupie 11
Fijoł 1:0 Szymański.
W grupie 12
Zankowski 2:0 Jadasz, Zankowski 2:0 Kosmowska, Zankowski 2:0 Orłowski, Zankowski 2:0 Rościszewski, Rościszewski 2:0 Jadasz, Rościszewski 2:0 Kosmowska.
W grupie 13
Wierzejski 0:2 Fronczek, Fronczek ½ : ½ Sulek.
W grupie 15
Nowak 1:0 Majewski, Kubis 0:1 Mysłowski, Mysłowski 2:0 Majewski, Kubis 2:0 Majewski.
W grupie 17
Chmielowski 1:0 Gawroński, Chmielowski 2:0 Dobrowolski
W grupie 19
Krzyżański 2:0 Kuliński, Brzeziński 1:0 Tomaszewski, Kozłowski 2:0 Kuliński, Kozłowski 2:0 Krzyżański.
W grupie 20
Butrym 2:0 Goszcz.
W grupie 21
Wolniewicz 2:0 Simankowicz.
W grupie 22
Wróblewski 2:0 Wyszkowski, Stefańczyk 1:0 Wyszkowski, Stefańczyk 2:0 Kulczycki, Barche 2:0 Wróblewski, Barche 2:0 Kulczycki, Barche 2:0 Talaga.
W grupie 25
Czyrycki 1½ : ½ Grąbczewski, Trybuła 2:0 Grąbczewski, Skład 2:0 Nowak, Skład 2:0 Piechowiak, Skład 2:0 Grąbczewski.
W grupie 26
Czyrycki 2:0 Grąbczewski.
W grupie 27
Radek 2:0 Semadeni, Radek 2:0 Majsterek, Radek 2:0 Piątkowski, Majsterek 1:0 Semadeni.
W grupie 28
Franke 2:0 Ryżek, Wołłowicz 2:0 Ryżek, Wołłowicz 2:0 Kluszczyk, Uszyński 2:0 Ryżek.
W grupie 29
Borowski 1:0 Urbański, Chmielowski 1:0 Zając, Chmielowski 0:1 Kinastowski.
W grupie 30
Kubicki 1:0 Hołuj, Chmielowski ½ : ½ Hołuj, Kubicki 2:0 Chmielowski, Niewiadomski, ½:½ Rosiński, Rosiński 2:0 Chmielowski, Rosiński ½:½ Kubicki.
W grupie 31
Siurawski 0:1 Pchliński, Siurawski 2:0 Jabłoński.
W grupie 32
Pchliński 1:0 Kapczyński.
W grupie 33
Lesiński 2:0 Banasiewicz, Lesiński 2:0 Drożniakiewicz.
W grupie 34
Szadkowski 1:0 Dąbrowski, Szadkowski 1:0 Włosiński, Szadkowski 2:0 Michałek.
W grupie 35
Dziedzic 2:0 Bubella, Dziedzic 2:0 Furdzik, Dziedzic 2:0 Słowik.
W grupie 37
Wywerka 1:0 Kosiński, Wywerka 1:0 Wróblewski.
W grupie 38
Turowiecki 1:0, Wróblewski, Turowiecki 2:0 Piątkowski, Lewandowski 0:1 Kaniewski.
W grupie 40
Collik 1:0 Chmielowski, Collik 1:0 Mędrak, Collik 2:0 Bucheister, Kwapień 2:0 Chmielowski.

DECYZJE SĘDZIEGO

Ob. Jarmużek. Czas zużyty na poprawienie omyłki liczy się do terminu 70-dniowego, nie może więc spowodować przegranej przez przekroczenie terminu 8-dniowego (na jedno posunięcie). Wniosek o zweryfikowanie w.o. partii z ob. Dękierowskim zostaje wobec tego odrzucony.

Ob. Chmielowski reklamował przekroczenie czasu w obu partiach przez ob. Łubieńskiego; obecnie ob. Łubieński przesyła odpisy obydwu partii, poddanych przez ob. Chmielowskiego. Obydwaj partnerzy proszeni są o wyjaśnienia!

TURNIEJ KWALIFIKACYJNY

Podajemy listę uczestników kwalifikacyjnego turnieju gry korespondencyjnej, ogłoszonego w majowym numerze „Szachów". Uczestnicy podzieleni zostali na 4 grupy, po 15 zawodników w każdej.

Zanim rozpoczniemy grę, wszyscy uczestnicy powinni w terminie do dnia 15 stycznia potwierdzić swój udział w turnieju ew. podać przyczyny wycofania. Nieotrzymanie przez Redakcję w powyższym terminie potwierdzenia będzie uważane za wycofanie się z gry — po czym nastąpią odpowiednie zmiany.

Grupa 1. (kwal.)

1. Adam Wędrychowski, Warszawa, Mochnackiego 25.
2. Witold Wojciechowski, Skarżysko-Kamienna, Krzywa 16 (prosimy o nadesłanie potwierdzenia przez władze szachowe posiadanej kategorii),
3. Kazimierz Doręgowski, Zwięczyca 278, p. Rzeszów.
4. Antoni Kurzawa, Toruń, Łukowa 14,
5. Zygmunt Gryczyński, Białogard, Żymierskiego 26,
6. Zdzisław Borowski, Grudziądz, Bydgoska 21/6,
7. Jerzy Bilik, Lublin, Krak. Przedm. 21 19,
8. Henryk Chmielowski, Bydgoszcz, 1 Maja 42/8,
9. Antoni Jachimowicz, Bytom, Chełmońskiego 14/1 (vide uwaga do poz. 2),
10. Henryk Raczyński, Warszawa, Wrońskiego 15/22,
11. Andrzej Gorzelewski, Sandomierz, Opatowska 17/7,
12. Franciszek Wróblewski, Szczecinek, Miła 24,
13. Józef Pulczyński, Kościerzyna, Stalina 15,
14. Wojciech Porowski, Warszawa 4, Ząbkowska 13/14.
15. Jerzy Martyniak, Chrzanów, Grunwaldzka 1 m. 3.

Grupa 2 (kwal.)

1. Jerzy Martyniak (j. w.),
2. Adam Wędrychowski, Warszawa, Mochnackiego 25,
3. Henryk Chmielowski, Bydgoszcz, 1 Maja 42/8,
4. Franciszek Wróblewski, Szczecinek, Miła 24,
5. Roman Krupski, Gdańsk 6, Rokossowskiego 19,
6. Władysław Siurawski, Białogard, Pl. Wolności 3,
7. Andrzej Dękierowski, Warszawa—Mokotów, Pilicka 27,
8. Henryk Pacia, Sosnowiec, Bracka 2,
9. Henryk Antczak, Lublin, 1 Maja 39,
10. Szymon Sulek, Skierniewice, Rynek 33,
11. Zygmunt Fijałkowski, Celestynów k/Warszawy, Piłsudskiego 10,
12. Alfred Stevesandt, Toruń, Studzienna 21/2,
13. Marian Gac, Świnoujście, Hołdu Pruskiego 14/6,
14. Władysław Paleski, Chorzów, Powstańców 28/5 (3 kat.)
15. Marian Balicki, Zamość, Czerwonego Krzyża 24 (1 kat.)

Grupa 3 (kwal.)

1. Tadeusz Wywerka-Prekurat, Warszawa, Muranów blok 106.
2. Jerzy Jabłoński, Toruń-Mokre, Łukowa 13.
3. Adam Wędrychowski, Warszawa, Mochnackiego 25.
4. Andrzej Gorzelewski, Sandomierz, Opatowska 17/7.
5. Franciszek Wróblewski, Szczecinek, Miła 24.
6. Wojciech Porowski, Warszawa 4, Ząbkowska 13/14.
7. Jerzy Galubiński, Gdańsk, Liczmańskiego 5/5.
8. Zbigniew Mokrzycki, Bydgoszcz, Chocimska 18/5.
9. Józef Hoja, Tuchola, Szosa Bydgoska 1.
10. Wincenty Jędrzejowski, Tychowo, stacja kolejowa.
11. Tadeusz Babicz, Zabrze, Armii Ludowej 53 — 1.
12. Jerzy Skawiński, Piastów k. Warszawy, Prądzyńskiego 18.
13. Wiesław Dziurkiewicz, Mysłowice, Powstańców 21.
14. Zenon Rosiński, Słońsk p. Parchanie (szkoła).
15. Leopold Korzeniowski, Warszawa, Kraj. Rady Nar. 18—4.

Grupa 4 (kwal.).

1. Franciszek Wróblewski, Szczecinek, Miła 24.
2. Wojciech Porowski, Warszawa 4, Ząbkowska 13—14.
3. Jerzy Jabłoński, Toruń-Mokre, Łukowa 13.
4. Gerard Cyba, Mysłowice, Powstańców 12 a.
5. Bolesław Zając, Poznań, Mickiewicza 33.
6. Franciszek Posko, Poznań, Polna 8—9.
7. Stanisław Niepokojczycki, Świebodzin, pl. Browarniany 3 PZL.
8. Stanisław Szczepaniak, Jarocin Wlkp., Powstańców 71—2.
9. Roman Dec, Rypin, Nowe Osiedle 10.
10. Tadeusz Klinger, Warszawa, Bagatela 13—4.
11. Stefan Szumiel, Łódź Sterlinga 7—5a.
12. Emil Czucharski, Koszalin, Jasna 6—2.
13. Wiesław Turos, Warszawa, Kraj. Rady Nar. 13—86.
14. Jarosław Kowalski, Kielce, Cięcińska 28.
15. vacat.

Ze względu na specjalne wymagania, stawiane turniejom kwalifikacyjnym, każdy z uczestników zgłaszając się do rozgrywek zaciąga zobowiązanie wobec swoich współpartnerów, że nie będzie przerywał gry i nie wycofa się z turnieju bez bardzo poważnych powodów.

W lutowym lub marcowym numerze „Szachów" podamy ostateczny skład wszystkich grup turnieju kwalifikacyjnego, jego regulamin i normy klasyfikacyjne.

SKOROWIDZ ZA ROK 1951

R E D A G U J E K O L E G I U M
Adres Redakcji: W a r s z a w a, R o z b r a t 26. Sekcja Szachów GKKF
Prenumeratę przyjmuje PPK Ruch, Warszawa, Srebrna 12. Konto PKO I-16980.
W a r u n k i p r e n u m e r a t y: rocznie 21 zł, półrocznie 10.50 zł.

Nr. zam. 2994. Nakład 4.800. Pap. druk. sat. kl. V 61x86/70. Grudzień 1951 r.
Wyd. MON W-wa, 2-B-46076.